

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
педагогічною радою
Навчально-методичного центру цивільного
захисту та безпеки життєдіяльності
Івано-Франківської області
Протокол № 5 від 18.11.2016р.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

Тема: Основні способи захисту в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій.

Навчальна мета:

- вивчення основних способів захисту в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій;
- формування вмінь та навичок необхідних працівникам для захисту від наслідків надзвичайних ситуацій.

Укладачі:

Павелко А.Й. – начальник циклу практичної підготовки обласних та міста Івано-Франківська курсів удосконалення керівних кадрів навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Івано-Франківської області.

Курилович В.П. – майстер виробничого навчання циклу практичної підготовки обласних та міста Івано-Франківська курсів удосконалення керівних кадрів навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Івано-Франківської області.

Дидактичне забезпечення:

- 1) план проведення заняття;
- 2) методична розробка;
- 3) навчальна література.

Місце проведення: захисна споруда цивільного захисту, визначені приміщення та територія суб'єктів господарювання.

Матеріально-технічне забезпечення: засоби індивідуального захисту.

Навчальні питання та розрахунок часу

№ з/п	Навчальні питання	Час, хв.	Метод проведення
I	Організаційна частина	5	
II	Основна частина	80	
1	Основні поняття про надзвичайні ситуації.	10	розповідь, показ, тренінг
2	Оповіщення. Порядок отримання інформації про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій. Попереджувальний сигнал «Увага всім!».	10	розповідь, показ, тренінг
3	Захисні споруди цивільного захисту, їх призначення та облаштування. Порядок заповнення захисних споруд та правила поведінки працівників, які укриваються в них.	20	розповідь, показ, тренінг
4	Принцип дії, індивідуальний підбір та правила користування протигазами, респіраторами. Найпростіші та підручні засоби індивідуального захисту.	20	розповідь, показ, тренінг
5	Медичні засоби, що входять до індивідуальних аптечок та їх призначення. Індивідуальний перев'язочний пакет. Індивідуальні протихімічні пакети.	10	розповідь, показ, тренінг
6	Евакуація, порядок її проведення, правила поведінки та обов'язки евакуйованих працівників.	10	
III	Завершальна частина, висновки, відповіді на запитання	5	Розповідь, обговорення

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ

Починаються заняття з перевірки наявності слухачів, їх підготовки до заняття. Оголошується тема, навчальна мета та навчальні питання.

Після цього відпрацьовуються навчальні питання. При вивченні навчальних питань застосовуються методи розповіді, показу і тренінгу.

Завершуючи заняття необхідно провести розбір заняття та його обговорення, де узагальнюються знання і навички, отримані слухачами під час навчання.

Викладач має нагадати тему, навчальну мету та питання, які відпрацьовувались, відповісти на запитання слухачів та провести оцінювання виконаних слухачами завдань.

ХІД ТА ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ

1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ПРО НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ.

Надзвичайна ситуація - обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.

Епідемія - масове поширення інфекційної хвороби серед населення відповідної території за короткий проміжок часу.

Епізоотія - широке поширення заразної хвороби тварин за короткий проміжок часу, що значно перевищує звичайний рівень захворюваності на цю хворобу на відповідній території.

Епіфітотія - широке поширення на території однієї або кількох адміністративно-територіальних одиниць заразної хвороби рослин, що значно перевищує звичайний рівень захворюваності на цю хворобу на відповідній території.

Надзвичайні ситуації класифікуються за характером походження, ступенем поширення, розміром людських втрат та матеріальних збитків.

Залежно від характеру походження подій, що можуть зумовити виникнення надзвичайних ситуацій на території України, визначаються такі **види надзвичайних ситуацій.**

Техногенного характеру – транспортні аварії (*катастрофи*), пожежі, неспровоковані вибухи, аварії з викидом небезпечних хімічних, радіоактивних, бактеріологічних речовин, раптове руйнування споруд та будівель, аварії на інженерних мережах і спорудах життєзабезпечення, гідродинамічні аварії на греблях, дамбах тощо.

Природного характеру – небезпечні геологічні, метеорологічні, гідрологічні морські та прісноводні явища, деградація ґрунту чи надр, природні пожежі, зміни стану повітряного басейну, інфекційна захворюваність людей, сільськогосподарських тварин, масове ураження сільськогосподарських рослин хворобами та шкідниками, зміна стану водних ресурсів та біосфери тощо.

Соціальні – які пов’язані з протиправними діями терористичного і антиконституційного спрямування, здійснення або реальна загроза теракту (*збройний напад, захоплення і затримання важливих об’єктів, ядерних установок і матеріалів, систем зв’язку та телекомунікацій, напад чи замах на екіпаж повітряного або морського судна*), викрадення (спроба) чи знищення суден, захоплення заручників, встановлення вибухових пристроїв у громадських місцях, викрадення або захоплення зброї, виявлення застарілих боеприпасів тощо.

Воєнні - пов’язані із наслідками застосування зброї масового ураження або звичайних засобів ураження під час яких виникають вторинні фактори ураження населення внаслідок зруйнування атомних, гідроелектростанцій, складів і сховищ радіоактивних і токсичних відходів, нафтопроводів, вибухівки тощо.

Залежно від обсягів заподіяних надзвичайною ситуацією наслідків, обсягів технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для їх ліквідації, визначаються такі рівні надзвичайних ситуацій:

- державний;
- регіональний;
- місцевий;
- об’єктовий.

Порядок класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями встановлюється постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 368 «Порядок класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями».

Класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій визначаються у відповідності до наказу МНС України від 12 грудня 2012 р. № 1400 «Класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій», зареєстрованого в Міністерстві Юстиції України 03.01.2013р. за № 40/22572.

Класифікація надзвичайних ситуацій за їх рівнями здійснюється для забезпечення організації взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій у процесі вирішення питань, пов’язаних з надзвичайними ситуаціями та ліквідацією їх наслідків.

Для визначення рівня надзвичайної ситуації встановлюються такі критерії:

- 1) територіальне поширення та обсяги технічних і матеріальних ресурсів, що необхідні для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;
- 2) кількість людей, які внаслідок дії уражальних чинників джерела надзвичайної ситуації загинули або постраждали, або нормальні умови життєдіяльності яких порушено;
- 3) розмір збитків, завданих уражальними чинниками джерела надзвичайної ситуації.

Державного рівня визнається надзвичайна ситуація:

- 1) яка поширилась або може поширитися на територію інших держав;
- 2) яка поширилась на територію двох чи більше регіонів України (Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя), а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості цих регіонів, але не менш як 1 відсоток від обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів (надзвичайна ситуація державного рівня за територіальним поширенням);
- 3) яка призвела до загибелі понад 10 осіб або внаслідок якої постраждало понад 300 осіб (постраждали - особи, яким внаслідок дії уражальних чинників джерела надзвичайної ситуації завдано тілесне ушкодження або які захворіли, що призвело до втрати працездатності, засвідченої в установленому порядку) чи було порушено нормальні умови життєдіяльності понад 50 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби);
- 4) внаслідок якої загинуло понад 5 осіб або постраждало понад 100 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності понад 10 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки (оцінені в установленому законодавством порядку), спричинені надзвичайною ситуацією, перевищили 25 тис. мінімальних розмірів (на час виникнення надзвичайної ситуації) заробітної плати;
- 5) збитки від якої перевищили 150 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;
- 6) яка в інших випадках, передбачених актами законодавства, за своїми ознаками визнається як надзвичайна ситуація державного рівня.

Регіонального рівня визнається надзвичайна ситуація:

- 1) яка поширилась на територію двох чи більше районів (міст обласного значення) Автономної Республіки Крим, областей, а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості цих районів, але не менш як 1 відсоток обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів (надзвичайна ситуація регіонального рівня за територіальним поширенням);
- 2) яка призвела до загибелі від 3 до 5 осіб або внаслідок якої постраждало від 50 до 100 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності від 1 тис. до 10 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки перевищили 5 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;
- 3) збитки від якої перевищили 15 тис. мінімальних розмірів заробітної плати.

Місцевого рівня визнається надзвичайна ситуація:

- 1) яка вийшла за межі територій потенційно небезпечного об'єкта, загрожує довкіллю, сусіднім населеним пунктам, інженерним спорудам, а

для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують власні можливості потенційно небезпечного об'єкта;

2) внаслідок якої загинуло 1-2 особи або постраждало від 20 до 50 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності від 100 до 1000 осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки перевищили 0,5 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;

3) збитки від якої перевищили 2 тис. мінімальних розмірів заробітної плати.

Об'єктового рівня визнається надзвичайна ситуація, яка не підпадає під названі вище визначення.

Надзвичайна ситуація відноситься до певного рівня за умови відповідності її хоча б одному із значень критеріїв, наведеному вище.

2. ОПОВІЩЕННЯ. ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗАГРОЗУ І ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ. ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНИЙ СИГНАЛ «УВАГА ВСІМ!».

Оповіщення – доведення сигналів і повідомлень органів управління про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій (аварій, катастроф, епідемій, пожеж тощо) до центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій та населення.

В разі загрози або виникнення НС створені регіональні (обласні) системи з централізованого оперативного оповіщення та інформування населення.

Залежно від характеру НС і заходів, які належить невідкладно вжити, оповіщення та інформування населення здійснюється цілодобово оперативним черговим пункту управління відповідного регіону.

На місцевому рівні оповіщення керівництва районної державної адміністрації, міськвиконкому здійснює черговий районного (міського) відділу національної поліції через системи циркулярного виклику на базі програмно – апаратного комплексу (Атрис) або по телефону.

Оповіщення на території району (міста), керівників підприємств, організацій та установ здійснюється через системи циркулярного виклику на базі програмно – апаратного комплексу (Атрис) та відповідальними черговими службами через наявні засоби зв'язку або іншим способом, за схемою, яка затверджується головою райдержадміністрації, міським головою.

З метою оповіщення населення дистанційно включаються електросирени, мережі радіомовлення всіх діапазонів частот та видів модуляції і телебачення незалежно від форм власності.

Передумовою одержання населенням сигналу оповіщення чи термінової інформації від територіальних органів з питань НС є подача на початку повідомлення про подію, що сталася, уривчастого звуку електросирени (наявної на відповідній території, а також у запису мережею радіомовлення).

Це - сигнал **«УВАГА ВСІМ!»**. Почувши його негайно ввімкніть удома, на роботі телевізор, радіоприймач, наладнавши їх на основну програму місцевого мовлення (якщо це не зроблено заздалегідь). Щоб проінформувати про небезпеку тих, у кого немає ні радіо, ні телевізора, а також тих, хто працює у полі, у лісі, на будівництвах і інших віддалених місцях, використовують телефон, інші пересувні гучномовні установки, посилюючі на транспортних засобах, на конях, пішки.

Тексти і звернення до населення озвучують на державній мові і мові, якою розмовляє більшість населення в регіоні.

Оповіщення на території підприємств, установ та організацій здійснюється (відповідальним черговим, диспетчером) по радіотрансляційній мережі, телефону, посильним або іншим способом за схемою, яка затверджується керівником.

Крім централізованого оповіщення та інформування населення про загрозу або виникнення НС існують і локальні та спеціальні системи оповіщення. Так, уздовж магістральних і відвідних трубопроводів транспортування газу та нафти за рахунок їх власників створені спеціальні системи оповіщення населення, яке знаходиться в зоні можливого ураження. Ці системи підключені до відповідних регіональних систем централізованого оповіщення.

На радіаційних, хімічних і вибухонебезпечних підприємствах додатково створені локальні системи виявлення загрози виникнення НС та оповіщення в першу чергу дитячих, навчальних, медичних закладів, організацій і населення, що проживає в зонах можливого ураження. Ці системи можуть також включатися в регіональну систему оповіщення.

Оповіщення та інформування населення здійснюється також пересувними пунктами оповіщення, автомобілями та через подвірний обхід представниками оперативного-рятувальної служби цивільного захисту, національної поліції і місцевих органів виконавчої влади.

Щоб своєчасно отримувати в загрозовий період сигнали оповіщення, необхідно на кожному підприємстві, у кожній установі, навчальному закладі, сільськогосподарському підприємстві, а також у кожному будинку тримати постійно увімкнутими у мережу радіоприймачі, гучномовці, телевізори, налаштованими на одну із радіомовних станцій країни або основну програму. Навіть переносні транзисторні приймачі повинні бути постійно налаштовані на прийом цих станцій. Для безперебійної роботи переносних радіоприймачів (телевізорів) треба завчасно потурбуватись про джерела живлення (батареї і т. ін.).

Основним способом оповіщення населення в надзвичайних обставинах в мирний час і в разі війни – є передача необхідної інформації через мережі радіомовлення та телебачення. З метою привернення уваги населення до початку передачі інформації органами цивільного захисту включаються сирени, інші сигнальні засоби, що означає подачу попереджувального сигналу «УВАГА! ВСІМ!» за яким необхідно негайно ввімкнути гучномовці, радіоприймачі і телевізори (на програмах місцевого радіомовлення і телебачення) для прослуховування екстреного повідомлення.

Назва сигналу оповіщення або небезпечної події	Приклад тексту повідомлення
<p>«ПОВІТРЯНА ТРИВОГА»</p> <p>Під час загрози бомбардування чи артилерійського обстрілу</p>	<p>“Увага! Говорить управління з питань НС. Громадяни! Повітряна тривога. Вимкніть газ, воду, електроенергію, погасіть вогонь в печах. Візьміть засоби індивідуального захисту, документи, запас продуктів та води. Попередьте сусідів і, якщо є необхідність, допоможіть перестарілим і хворим вийти на вулицю. Якогога швидше йдіть до сховища. За відсутності такої можливості, укрийтеся на місцевості. Дотримуйтесь спокою і порядку. Будьте уважні до повідомлень управління з питань НС”.</p>
<p>«ХІМІЧНА ТРИВОГА»</p> <p>З виникненням загрози хімічного зараження</p>	<p>“Увага! Говорить управління з питань НС. Громадяни! Виникла загроза хімічного зараження. Надіньте протигазу, укрийте дітей в дитячих захисних камерах. Для захисту поверхні тіла використовуйте спортивний одяг, комбінезони, чоботи. Майте при собі плівкові накидки, куртки або плащі. Перевірте герметичність житлових приміщень, стан вікон і дверей. Загерметизуйте продукти харчування, зробіть запас води. Укрийте сільськогосподарських тварин та корми. Оповістіть сусідів про одержану інформацію. Надайте допомогу перестарілим і хворим. Відключіть електронагрівальні прилади. Надалі виконуйте розпорядження управління з питань НС.</p>
<p>«ХІМІЧНА ТРИВОГА»</p> <p>Під час аварії на хімічно небезпечному об’єкті</p>	<p>“Увага! Говорить управління з питань НС. Громадяни! На _____ заводі мала місце аварія з викидом в атмосферу небезпечних хімічних речовин. Отруйна хмара розповсюджується в напрямку вулиць _____.</p> <p>Виникла загроза хімічного зараження. Надіньте протигазу, укрийте дітей в дитячих захисних камерах. Для захисту поверхні тіла використовуйте спортивний одяг, комбінезони, чоботи. Майте при собі плівкові накидки, куртки або плащі. Перевірте герметичність житлових приміщень, стан вікон і дверей. Загерметизуйте продукти харчування, зробіть запас води. Укрийте сільськогосподарських тварин та корми. Оповістіть сусідів про одержану інформацію. Надайте допомогу перестарілим і хворим. Відключіть електронагрівальні прилади. Надалі виконуйте розпорядження</p>

	управління з питань НС.
<p>«РАДІАЦІЙНА НЕБЕЗПЕКА»</p> <p>З виникненням загрози радіоактивного зараження</p>	<p>“Увага! Говорить управління з питань НС. Громадяни! Виникла загроза радіоактивного зараження. Підготуйте засоби індивідуального захисту і тримайте їх завжди при собі. По команді управління з питань НС надіньте їх. Для захисту поверхні тіла використовуйте спортивний одяг, комбінезони, чоботи. Майте при собі плівкові накидки, куртки або плащі. Перевірте герметичність житлових приміщень, стан вікон і дверей. Загерметизуйте продукти харчування, зробіть запас води. Укрийте сільськогосподарських тварин та корми. Оповістіть сусідів про одержану інформацію. Надайте допомогу перестарілим і хворим. Надалі виконуйте розпорядження управління з питань НС.</p>
<p>З виникненням загрози землетрусу</p>	<p>“Увага! Говорить управління з питань НС. Громадяни! У зв’язку з можливим землетрусом прийміть необхідні заходи. Вимкніть газ, воду, електроенергію, погасіть вогонь в печах, повідомте сусідів про почуту інформацію. Візьміть необхідний одяг, документи, продукти харчування, воду і вийдіть на вулицю. Надайте допомогу хворим і людям похилого віку. Займіть місце далі від високих споруд і ліній електропередач. Знаходячись у приміщенні під час першого поштовху, станьте в дверні (балконні) прогалини. Дотримуйтеся спокою і порядку. Будьте уважні до повідомлень управління з питань НС”.</p>
<p>З виникненням загрози катастрофічного затоплення</p>	<p>“Увага! Говорить управління з питань НС. Громадяни! У зв’язку з різким підвищенням рівня води в ріках Бистриця Надвірнянська і Бистриця Солотвинська очікується підтоплення будинків в районі вулиць _____ . Населенню, що проживає на цих вулицях негайно зібрати необхідні речі, продукти харчування, документи, відключити газ, воду, електроенергію і вийти до місць збору в район школи №_____ для реєстрації та відправки в безпечні місця. Про отриману інформацію повідомте сусідів. Надайте допомогу хворим і людям похилого віку. Не втрачайте самовладання, не піддавайтеся паніці. Будьте уважні до повідомлень управління з питань НС”.</p>
<p>«ВІДБІЙ»</p> <p>Після того, як за допомогою приладів буде встановлено відсутність небезпеки ураження</p>	<p>“Увага! Говорить управління з питань НС. Громадяни! Відбій повітряної тривоги. Усім повернутись до місць роботи та проживання. Надайте при цьому допомогу хворим і перестарілим. Будьте готові до можливого повторного нападу. Завжди майте при собі засоби індивідуального захисту. Будьте уважні до повідомлень управління з питань НС”.</p>

3. ЗАХИСНІ СПОРУДИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ, ЇХ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОБЛАШТУВАННЯ. ПОРЯДОК ЗАПОВНЕННЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД ТА ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ УКРИВАЮТЬСЯ В НИХ.

Захисні споруди призначені для захисту людей від наслідків аварій (катастроф), стихійних лих, а також від зброї масового ураження та звичайних засобів нападу, а також дії вторинних факторів ураження.

До захисних споруд цивільного захисту належать:

- 1) сховища;
- 2) протирадіаційні укриття;
- 3) швидкосторуджувані захисні споруди цивільного захисту.

Для захисту людей від деяких факторів небезпеки, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій у мирний час, та дії засобів ураження в особливий період також використовуються споруди подвійного призначення та найпростіші укриття.

Захисні споруди поділяються за:

місткістю:

- малої місткості (150 - 600 осіб);
- середньої місткості (600 - 2000 осіб);
- великої місткості (більше 2000 осіб);

призначенням:

- ✓ для захисту населення;
- ✓ для розміщення органів управління (КП, ПУ, ВЗ) і медичних установ;

місцерозташуванням:

- вбудовані;
- окремо розташовані;
- метрополітени;
- у гірських виробках;

термінами будівництва:

- ❖ збудовані завчасно;
- ❖ швидкозбудовані.

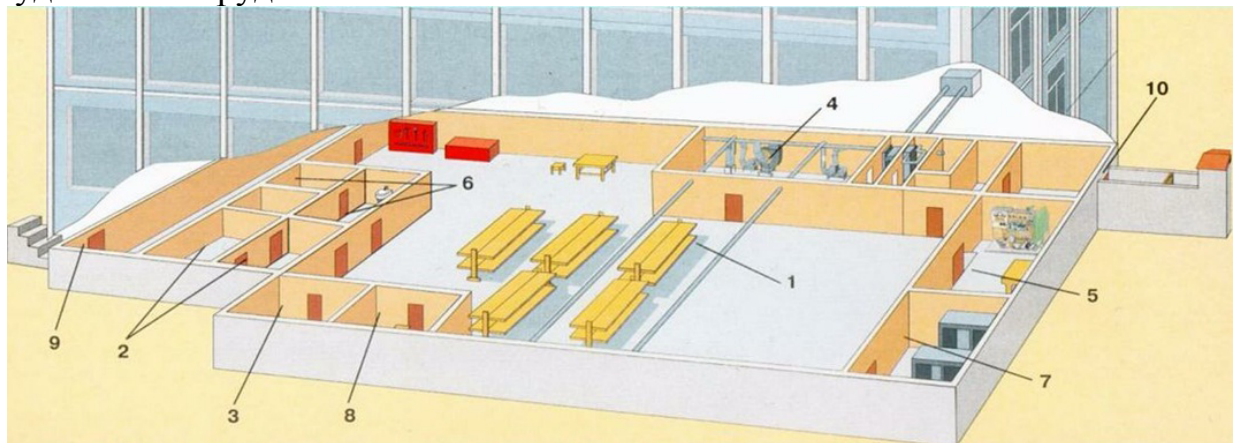
захисними властивостями:

- сховища;
- протирадіаційні укриття (ПРУ);
- найпростіші укриття - щілини (відкриті та перекриті).

Сховища цивільного захисту

Сховище цивільного захисту - герметична споруда для захисту людей, в якій протягом певного часу створюються умови, що виключають вплив на них небезпечних факторів, які виникають внаслідок надзвичайної ситуації, воєнних (бойових) дій та терористичних актів.

Сховища забезпечують надійний захист людей від уражаючих факторів ядерного вибуху (світлове випромінення, проникаюча радіація, ударна хвиля, радіоактивне забруднення), високих температур, шкідливих газів у зонах пожеж, радіоактивних і отруйних речовин, обвалів та уламків зруйнованих будівель і споруд та інше.

1 - приміщення для укриття людей; 2 - пункт управління; 3 - медичний пункт (може не влаштовуватися); 4 - фільтровентиляційна камера; 5 - приміщення дизельної електростанції; 6 - санітарний вузол; 7 - приміщення для ПММ та електрощитова; 8 - приміщення для продовольства (може не влаштовуватися); 9 - вхід з тамбуром; 10 - аварійний вихід з тамбуром.

За кількістю людей, які укриваються, сховища поділяються на:

- малої місткості 150 - 600 осіб;
- середньої місткості 600 - 2000 осіб;
- великої місткості більше 2000 осіб.

Сховища поділяються на класи і класифікуються за двома основними характеристиками:

- ступенем захисту від надлишкового тиску (P кг/см²), який залежить від міцності будівельних конструкцій;

- коефіцієнтом послаблення радіації ($K_{\text{ПРСЛ}}$), який показує у скільки разів рівень радіації у сховищі менший, ніж зовні (залежить від товщини шару і властивостей матеріалу, що покриває споруду).

Згідно цих двох характеристик сховища поділяються на 4 класи:

	A-I	A-II	A-III	A-IV
P (кг/см ²)	5	3	2	1
К посл.	5000	3000	2000	1000

Сховища повинні мати основні та допоміжні приміщення.

Основні приміщення:

- приміщення для людей, які укриваються;
- пункти управління;
- кімнати медперсоналу (медпункт або санітарний пост).

Допоміжні приміщення:

- тамбур-шлюзи;
- фільтровентиляційні приміщення;
- санітарні вузли;
- приміщення дизельних електростанцій;
- приміщення для зберігання води, продуктів харчування;
- приміщення для засобів індивідуального захисту.

Протирадіаційні укриття (ПРУ)

Протирадіаційне укриття - негерметична споруда для захисту людей, в якій створюються умови, що виключають вплив на них іонізуючого опромінення у разі радіоактивного забруднення місцевості.

ПРУ, в основному, забезпечують захист людей від радіоактивного зараження, світлового опромінення, а також зменшують дію ударної хвилі і проникаючої радіації. Крім того, вони захищають від крапельно-рідинних отруйних речовин і частково від хімічних та біологічних аерозолів.

ПРУ оцінюються за коефіцієнтом захисту і поділяються на групи.

Групи ПРУ за захисними властивостями

	П-1	П-2	П-3	П-4	П-5	П-6	П-7	Зона АЕС		
								П8	П9	П 10
ДРф	0.2	—	0,2	—	—	—	—	0,2	0,2	—
К з (К осл)	200	200	100	100	50	20	10	1000	500	500

Швидкосторуджувана захисна споруда цивільного захисту - захисна споруда, що зводиться із спеціальних конструкцій за короткий час для захисту людей від дії засобів ураження в особливий період.

Найпростіші укриття

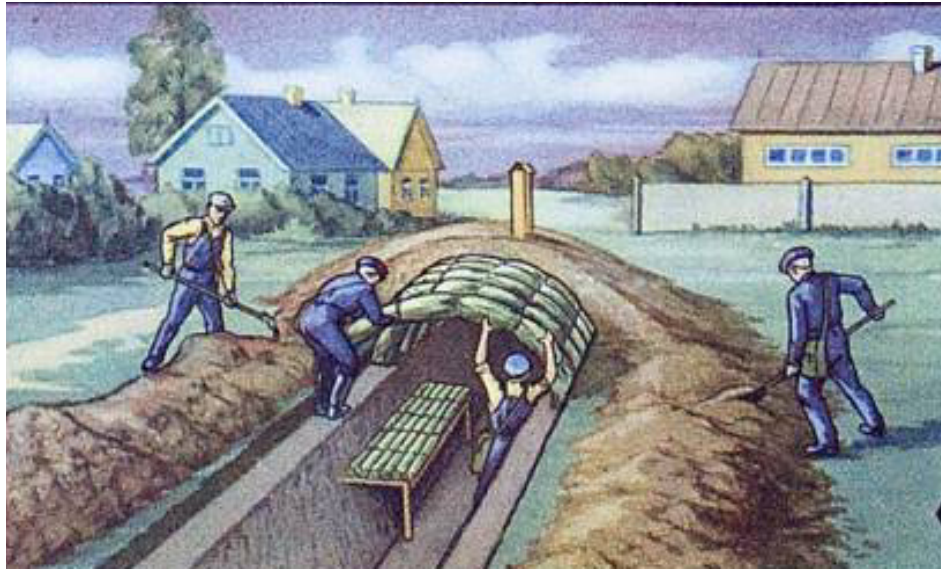
Для захисту людей від деяких факторів небезпеки, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій у мирний час, та дії засобів ураження в особливий період також використовуються споруди подвійного призначення та найпростіші укриття.

Споруда подвійного призначення - це наземна або підземна споруда, що може бути використана за основним функціональним призначенням і для захисту населення.

Найпростіше укриття - це фортифікаційна споруда, цокольне або підвальне приміщення, що знижує комбіноване ураження людей від небезпечних наслідків надзвичайних ситуацій, а також від дії засобів ураження в особливий період.

Найпростіші укриття зменшують радіуси ураження людей ударною хвилею, послаблюють дію радіоактивних випромінювань та ураження світловим випромінюванням.

Будуються у місцях скупчення людей, на маршрутах евакуації та тимчасово в замській зоні, коли кількість наявних сховищ не забезпечує потрібну кількість людей, а оскільки найпростіші укриття лише зменшують радіус ураження людей ударною хвилею і послаблюють дію радіоактивного випромінювання та ураження світловим випромінюванням, але не забезпечують захист від отруйних речовин та бактеріальних засобів.

Найбільш доступними найпростішими укриттями є щілини - відкриті й особливо перекриті.

Якщо, приміром, люди укриються навіть у простих, відкритих щілинах, то імовірність їхнього ураження ударною хвилею, тепловим та радіаційним випромінюванням зменшиться в 1,5-2 рази порівняно з розташуванням на відкритій місцевості; можливість опромінення людей у результаті радіоактивного зараження місцевості зменшиться в 2-3 рази, а після дезактивації заражених щілин - у 20 разів і більше. Якщо ж щілини перекриті, то захист від теплового випромінювання буде повним, від ударної хвилі збільшиться в 2,5-3 рази, а радіоактивного випромінювання при товщині ґрунтового обсіпання поверх перекриття 60-70 см - у 200-300 разів. Перекриття щілини буде охороняти, крім того, від безпосереднього попадання на одяг і шкіру людей радіоактивних, отруйних речовин і бактеріальних засобів, а також від ураження уламками будинків, що руйнуються. Треба, однак, пам'ятати, що щілини, навіть перекриті, не забезпечують захисту від отруйних речовин і бактеріальних засобів. При користування ними у випадках хімічного й бактеріологічного зараження варто застосовувати засоби індивідуального захисту органів дихання та шкіри.

Довжина щілини визначається кількістю людей, що укриваються в ній. При розташуванні людей, що укриваються сидячи, довжина щілини визначається з розрахунку 0,5-0,6 м на одну людину. У ряді випадків у щілинах можуть передбачатися місця для лежання з розрахунку 1,5-1,8 м на людину. У щілині на 10 чоловік, наприклад, можна рекомендувати 7 місць для сидіння і 3 місця для лежання. Така щілина буде мати довжину 8-10 м.

Нормальна місткість щілини - від 10 до 15 чоловік, найбільша - до 50 чоловік.

Нормальна місткість щілини – 10-15 чол. Довжина – 15 метрів. Глибина – 1,8-2 метра. Ширина: зверху – 1,1-1,3 м, на дні - 0,8 м.

З метою ослаблення вражаючого впливу ударної хвилі на перекритті щілину роблять зигзагоподібною чи ламаною, довжина прямої ділянки повинна бути не більше 15 м.

Місце будівництва щілини потрібно вибирати переважно на ділянках без твердих ґрунтів і покриттів. У містах найкраще будувати щілини в скверах, на бульварах і у великих дворах, у сільській місцевості - у садах, на городах, пустирях, а також на інших вільних сухих і добре провітрюваних ділянках. Не можна будувати щілини поблизу вибухонебезпечних цехів і складів, резервуарів із сильнодіючими отруйними речовинами, біля електричних ліній високої напруги, магістральних газів - і теплопроводів та водопроводів. При виборі місця для щілини потрібно враховувати, крім того, вплив рельєфу й опадів на характер можливого радіоактивного зараження місцевості; майданчик для неї варто вибирати на незатоплюваному ґрунтовими, паводковими і зливовими водами ділянці, у місці зі стійким ґрунтом (виключаючи зсуви).

Відстань між сусідніми щілинами повинна бути не меншою за 10 м. Будівництво щілини варто починати з розбивки і трасування її - позначення плану щілини на обраному місці. На границях майданчика й у місцях зломів її забивають коли; між колами натягають трасувальні шнури, вздовж яких лопатами відриваються канавки. Планування щілини повинне бути зроблене з таким розрахунком, щоб поверхневі води вільно стікали в сторони, не потрапляючи в щілину. Якщо щілину розташовують на схилі, то вище неї варто відривати канал для відводу вод.

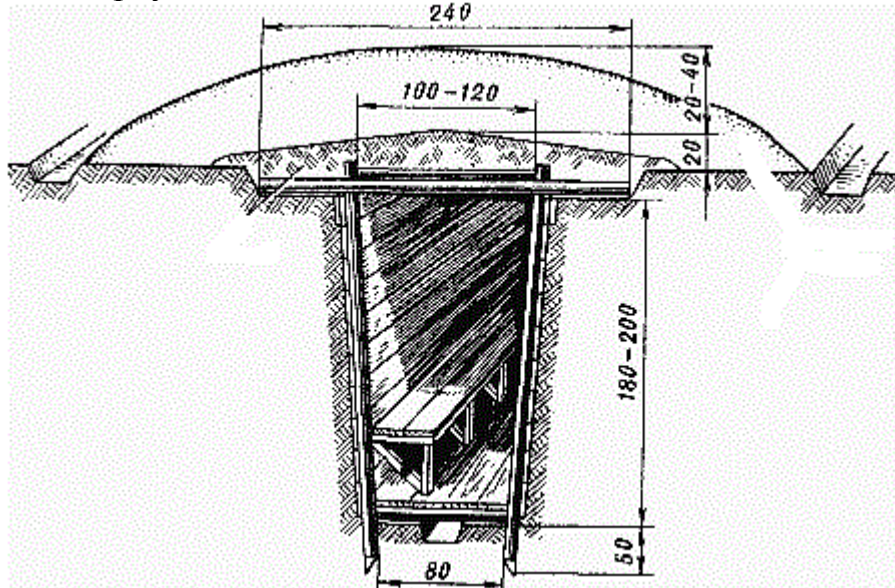
Потім із майданчика знімають дерен, якщо він є. Дерен складають осторонь від щілини, щоб пізніше використовувати його для закріплення брустверів чи обсіпання перекриття щілини.

Копання щілини необхідно починати не по всій її ширині, а трохи відступивши всередину від ліній трасування (приблизно на 20 см). По мірі заглиблення в землю поступово розширюють щілину до потрібних розмірів, поверху до трасувальних ліній. Одночасно ведеться обробка (вирівнювання) стін щілини. У твердих ґрунтах стіни роблять крутішими, у слабких - пологими.

При копанні щілини ґрунт викидають в обидві її сторони, на відстань не ближче 50 см від крайок щілини. Це дасть можливість у наступному укласти елементи перекриття щілини на твердий, стійкий ґрунт.

В одній зі стін щілини на глибині 130-140 див роблять сидіння шириною приблизно 35 см. Сидіння бажано обшити дошками (тесом). По

дну щілини відривають водовідвідну канавку з ухилом у бік входу до щілини, а перед входом - прямо для збору води (водозбірний колодязь). У стінах щілини відриваються ніші (поглиблення) для збереження запасів продуктів харчування і води.

У хитких

(слабких, сипучих) ґрунтах стіни щілини варто обладнати "одягом крутості". Для цього можна використовувати дошки, тес, жердини, хмиз (у виді фашин) та інші наявні на місці матеріали. З метою закріплення матеріалу, використовуваного для "одягу крутостей", встановлюють стійки і розпірки між ними; відстань між стійками 2-2,5 м. У стійких ґрунтах закріплювати щілини не обов'язково.

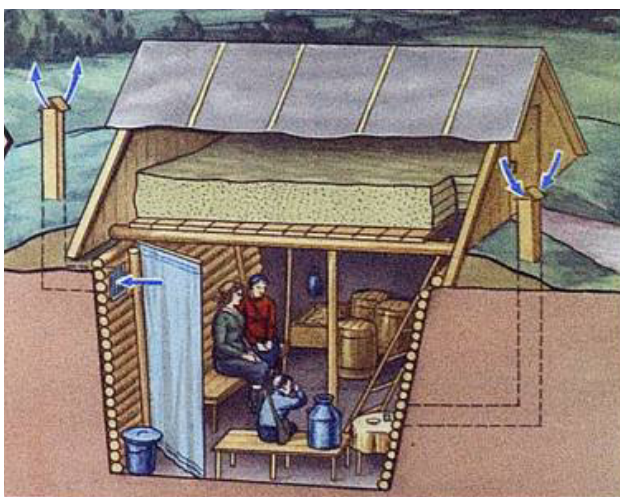
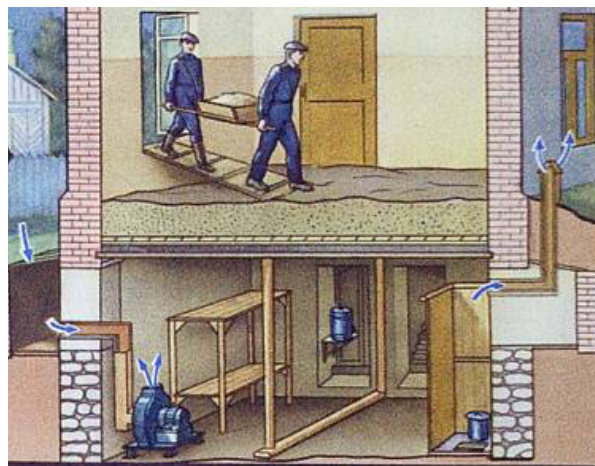
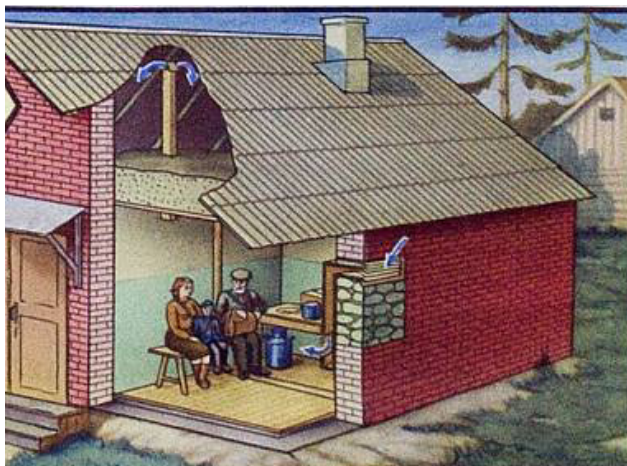
Підлогу в щілині бажано робити дощатою, однак можна обмежитися і земляною.

У щілині на 10-20 чоловік, як правило, влаштовують один вхід; у щілині більшої місткості необхідно влаштовувати два входи, по обидва боки її. Входи варто розташовувати з боку, протилежної центру чи міста іншого об'єкта, по якому можливий удар супротивника із застосуванням ядерної зброї. Входи в щілину доцільно робити довжиною 2-2,5 м східчастими (5-6 сходинок розмірами приблизно 30-40 см кожна), під прямим кутом до прилягаючої ділянки щілини.

Пристосування приміщень під захисні споруди. Під укриття можуть також пристосовуватися різні приміщення та споруди.

У сучасних містах є багато підземних споруд різного призначення, які можна використати як сховище після деякого дообладнання. До них відносяться метрополітени, транспортні і пішохідні тунелі, заглиблені частини будівель.

Під протирадіаційні укриття пристосовуються підпілля і підвали житлових будинків та будівель різного призначення, овочесховища, приміщення будинків, природні печери, гірські виробки.

При пристосуванні споруд різного характеру під укриття проводиться три види робіт:

- посилення захисних властивостей споруди. Цього можна досягнути розміщенням на перекриттях додаткового шару ґрунту, або обкладання стін мішками із землею;
- герметизація приміщень для зменшення попадання туди радіоактивного пилу. Для цього

проконопачують і замазують глиною тріщини, герметизують двері, вікна за допомогою гуми, поліетиленової плівки тощо;

- улаштування найпростішої вентиляції. Як правило, у зв'язку з відсутністю промислових вентиляторів, у спорудах обладнують природну (самотічну) вентиляцію. При цьому витяжний короб повинен бути встановлений на 1,5—2 м вище за припливний.

На рисунках показано обладнання першого поверху, підвалу та льоху.

Укриттю підлягають:

1) у сховищах:

- а) працівники найбільшої працюючої зміни суб'єктів господарювання, віднесених до відповідних категорій цивільного захисту та розташованих у

зонах можливих значних руйнувань населених пунктів, які продовжують свою діяльність в особливий період;

б) персонал атомних електростанцій, інших ядерних установок і працівники суб'єктів господарювання, які забезпечують функціонування таких станцій (установок);

в) працівники найбільшої працюючої зміни суб'єктів господарювання, віднесених до категорії особливої важливості цивільного захисту та розташованих за межами зон можливих значних руйнувань населених пунктів, а також працівники чергового персоналу суб'єктів господарювання, які забезпечують життєдіяльність міст, віднесених до відповідних груп цивільного захисту;

г) хворі, медичний та обслуговуючий персонал закладів охорони здоров'я, які не підлягають евакуації або не можуть бути евакуйовані у безпечне місце;

2) у протирадіаційних укриттях:

а) працівники суб'єктів господарювання, віднесених до першої та другої категорій цивільного захисту та розташованих за межами зон можливих значних руйнувань населених пунктів, які продовжують свою діяльність у воєнний час;

б) працівники суб'єктів господарювання, розташованих у зонах можливих руйнувань, небезпечного і значного радіоактивного забруднення навколо атомних електростанцій;

в) населення міст, не віднесених до груп цивільного захисту, та інших населених пунктів, а також населення, евакуйоване з міст, віднесених до груп цивільного захисту і зон можливих значних руйнувань;

г) хворі, медичний та обслуговуючий персонал закладів охорони здоров'я, розташованих за межами зон можливих значних руйнувань міст, віднесених до груп цивільного захисту, і суб'єктів господарювання, віднесених до категорій цивільного захисту, а також закладів охорони здоров'я, які продовжують свою діяльність у воєнний час;

3) у швидкоспоруджуваних захисних спорудах цивільного захисту, найпростіших укриттях та спорудах подвійного призначення - населення міст, віднесених до груп цивільного захисту, яке не підлягає евакуації у безпечне місце, а також інших населених пунктів.

Захисні споруди повинні приводитись у готовність до прийому осіб, що укриваються, у терміни, які не перевищують 12 годин, а захисні споруди атомних станцій (далі — АЕС) і у 30-кілометровій зоні від АЕС, а також захисні споруди на хімічно небезпечних та пожежовибухонебезпечних

об'єктах повинні утримуватись у постійній готовності до прийому осіб, що укриваються.

Порядок
заповнення захисних споруд та правила поведінки працівників, які
укриваються в них.

Заповнення захисних споруд проводиться за відповідними сигналами цивільної оборони. Для швидкого заповнення захисної споруди особи, що укриваються, повинні заздалегідь вивчити маршрути руху.

Напрямок руху до захисних споруд від місць масового перебування людей слід вказувати покажчиками маршруту руху, вивішеними чи намальованими на видимих місцях.

У нічний час написи, покажчики і входи повинні бути освітлені або дубльовані світловими покажчиками.

Особи, що укриваються, повинні прибувати у захисну споруду із засобами індивідуального захисту та дводобовим запасом продуктів у поліетиленовій упаковці (якщо вони не закладені у захисній споруді) та мати при собі найбільш необхідні речі.

Забороняється приносити у захисну споруду легкозаймисті речовини або речовини, що мають сильний запах, а також громіздкі речі, приводити тварин.

Заповнювати захисні споруди необхідно організовано, без паніки. Розміщує людей у відсіках особовий склад формувань з обслуговування захисних споруд. Осіб, що прибули з дітьми, розміщують в окремому відсіку чи у місці, спеціально відведеному для них. Дітей, людей похилого віку і людей з поганим самопочуттям розміщують у медичній кімнаті або біля огорожувальних конструкцій і ближче до повітроводів. Розміщення здійснюється, як правило, за виробничим або територіальним принципами (цех, бригада, будинок),

місця розміщення таких груп позначають табличками відповідного змісту.

Особи, що укриваються, під час перебування у захисній споруді повинні виконувати усі вказівки командира і особового складу формування, що стосуються перебування у споруді, надавати їм необхідну допомогу.

Закриття захисно-герметичних та герметичних дверей сховищ і зовнішніх дверей ПРУ виконується за командою начальника об'єкта або, не чекаючи його команди, після заповнення усієї місткості захисної споруди, командиром формування з її обслуговування.

За наявності тамбур-шлюзів заповнення може продовжуватись методом шлюзування і після їх закриття.

При шлюзуванні закриваються внутрішні двері тамбур-шлюза, відкриваються зовнішні двері і тамбур-шлюз заповнюється. Контролер біля зовнішніх дверей закриває їх і подає сигнал контролеру внутрішніх дверей на їх відкриття. Особи, що укриваються, заповнюють сховище, після чого внутрішні двері закриваються. Цикл шлюзування повторюється.

Робота двокамерного шлюзу організовується так, щоб за час пропускання людей з першої камери у сховище друга камера заповнювалася.

Вихід і вхід у сховище для проведення розвідки здійснюється через вхід з вентиляльованим тамбуром. При поверненні із зони забруднення у вентиляльованих тамбурах проводиться часткова дезактивація одягу, взуття, протигазів, верхній одяг залишається у тамбурі.

Під час перебування людей у захисній споруді контролюються такі параметри повітряного середовища: температура, вологість, вміст у повітрі двоокису вуглецю, окису вуглецю і кисню.

Для оцінки стану здоров'я осіб, що укриваються, при різни рівнях факторів перебування у захисній споруді необхідно керуватись таким:

температура повітря від 0 град. С до 30 град. С, концентрація двоокису вуглецю до 3%, кисню - до 17%, окису вуглецю – до 30 мг/куб.м є допустимими і не потребують проведення додаткових заходів;

температура повітря у діапазоні 31 - 33 град. С, концентрація двоокису вуглецю - 4%, кисню - 16%, окису вуглецю - 50-70 мг/куб.м потребують обмеження фізичних навантажень і посилення медичного спостереження за станом здоров'я.

Параметри основних факторів повітряного середовища шкідливі для подальшого перебування осіб, що укриваються, у захисній споруді:

температура повітря - 34 град. С і вище; концентрація двоокису вуглецю - 5% і вище; вміст кисню в повітрі - 14% і нижче;

вміст окису вуглецю - 100 мг/куб.м і вище.

При досягненні такого рівня одного або декількох факторів необхідно вжити усіх можливих заходів для відповідної зміни параметрів повітряного середовища або вирішити питання про виведення осіб, що укриваються, із захисної споруди.

Прибирання приміщень захисної споруди проводиться двічі на добу. Особлива увага приділяється обробці санітарних вузлів 0,5% розчином дві треті основної солі гіпохлориту кальцію (далі - ДТС-ГК). Після відвідання санвузлів руки дезінфікуються 0,3% розчином хлораміну. Взуття після виходу з санвузлів дезінфікують шляхом обтирання його об мати, просочені 0,5% розчином хлораміну. У мішки, заповнені сміттям та відходами, слід додати один із хімічних консервантів із розрахунку на один кілограм відходів: параформану - 8 г, сірчано-кислої міді - 55 г, бромистої міді - 28 г, паронітрофенолу - 13 г.

У захисній споруді **забороняється** палити, шуміти, запалювати без дозволу газові лампи, свічки, не слід ходити по приміщеннях без особливої необхідності, необхідно дотримуватись дисципліни, якнайменше рухатися. Слід організувати позмінний відпочинок людей на місцях, обладнаних для лежання. Для повноцінного відпочинку можна тримати у захисній споруді або брати з собою легкі підстилки і невеликі подушки з поролону, губчатої гуми або іншого синтетичного матеріалу.

Оповіщення осіб, що укриваються, про обстановку поза захисною спорудою і про сигнали та команди здійснюється командиром групи (ланки) з обслуговування захисної споруди або безпосередньо по радіотрансляційній мережі. Вихід із захисної споруди здійснюється за командою "Відбій" (після уточнення обстановки у районі захисної споруди, а також у випадках вимушеної евакуації у порядку, який установлюється командиром групи/ланки/ з обслуговування захисної споруди). Вимушена евакуація із захисної споруди проводиться:

при пошкодженнях захисної споруди, що виключають подальше перебування у ній осіб, що укриваються;

при затопленні захисної споруди;

при пожежі у захисній споруді і утворенні у ній небезпечних концентрацій шкідливих газів;

при досягненні граничнодопустимих параметрів повітряного середовища.

Евакуація із заваленої захисної споруди.

Для евакуації осіб, що укриваються, при заваленні основних та аварійних виходів спочатку потрібно в'янути можливість евакуації через оголовок аварійного виходу.

У захисних спорудах, розміщених у гірничих виробках, для евакуації використовують один із стволів, що обладнаний драбинами для виходу людей. Відкриття завалених захисно-герметичних дверей малоімовірно, тому необхідно спробувати зняти їх важелем або гвинтовим домкратом. Отвір у полотні дверей можна улаштувати за допомогою зубила або ножівки.

У разі необхідності пробиття отворів в огорожувальних конструкціях необхідно визначити за планом споруди оптимальне місце улаштування отвору як щодо мінімального обсягу робіт, так і зручності евакуації. При відсутності аварійних виходів необхідно завчасно зовні стіни вирити траншею та засипати її піском, місце евакуації зсередини окреслити прямокутником.

Захисні споруди відкривають із зовні у випадку утворення суцільних завалів і неможливості осіб, що укриваються, самотійно евакуюватися, для чого задіють спеціалізовані рятувальні формування.

4. ПРИНЦИП ДІЇ, ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДБІР ТА ПРАВИЛА КОРИСТУВАННЯ ПРОТИГАЗАМИ, РЕСПІРАТОРАМИ. НАЙПРОСТІШІ ТА ПІДРУЧНІ ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

До засобів захисту органів дихання відносяться:

- ізолюючі протигази;
- фільтруючі протигази (*цивільні, промислові*);
- респіратори;
- простіші засоби.

Фільтруючі протигази призначені для захисту органів дихання, очей, шкіри обличчя від дії радіоактивних речовин, отруйних речовин, небезпечних хімічних речовин, бактеріологічних засобів та інших шкідливих домішок у повітрі.

Протигаз складається з фільтруючо-поглинаючої системи та лицевої частини, які з'єднані між собою безпосередньо або за допомогою з'єднувальної трубки. До **комплекту протигазу** входить сумка для його носіння, захисту та зберігання, коробка з плівками, які запобігають запотіванню скла окулярного вузла, а також в залежності від типу протигазу може входити трикотажний чохол з гідрофобним просоченням, коробка з запасними мембранами до переговорного пристрою, кришка фляги з клапаном, водонепроникний мішок, взимку окремі види протигазів доукомплектовуються накладними утеплювальними манжетами.

Принцип дії протигазу заснований на ізоляції обличчя від зовнішнього середовища та очищення повітря, що вдихається, від токсичних аерозолів та пари в фільтруючо-поглинаючій системі.

Фільтруючо-поглинаюча система служить для очищення повітря, що вдихається, від аерозолів і парів ОР, РП і БА, шкідливих домішок. Для цього вона споряджена (у напрямку руху повітря) протидимним (протиаерозольним) фільтром і адсорбентом – спеціально обробленим активованим вугіллям (шихтою).

В протиаерозольному фільтрі затримуються будь-які аерозолі – радіоактивний пил, дими і тумани ОР, а також БА. Шихта затримує пари ОР.

Лицева частина протигазу призначена для захисту очей та шкіряних покривів обличчя від попадання на них ОР, РП, БА, повітря, що видихається, для підведення очищеного повітря до органів дихання і викиду в атмосферу.

Сумка протигазу призначена для його носіння, захисту і зберігання. Сумка має плечовий ремінь та поясну тасьму з пряжками для регулювання довжини, корпус, клапан, одне або декілька відділень, внутрішні або зовнішні кишені для розміщення складових частин комплекту протигазу. Сумка може мати дві зовнішні кишені. Кишеня з клапаном призначена для

зберігання індивідуального протихімічного пакету, а кишеня без клапану – для коробок з плівками, що не запотівають, і запасними мембранами.

Плівки, що не запотівають призначені для захисту окулярів від запотівання. Вони виготовлені з целюлози і мають одностороннє желатинове покриття. Їх вставляють із внутрішнього боку скелець протигазу желатиновим покриттям до очей і фіксують затискними кільцями. Желатин рівномірно всмоктує конденсовану вологу, завдяки чому зберігається прозорість плівки. Визначити бік плівки, який не запотіває, можна дихнувши на плівку.

Утеплюючі манжети одягаються на зовнішню сторону окулярних обойм при $t \geq -10^{\circ} \text{C}$.

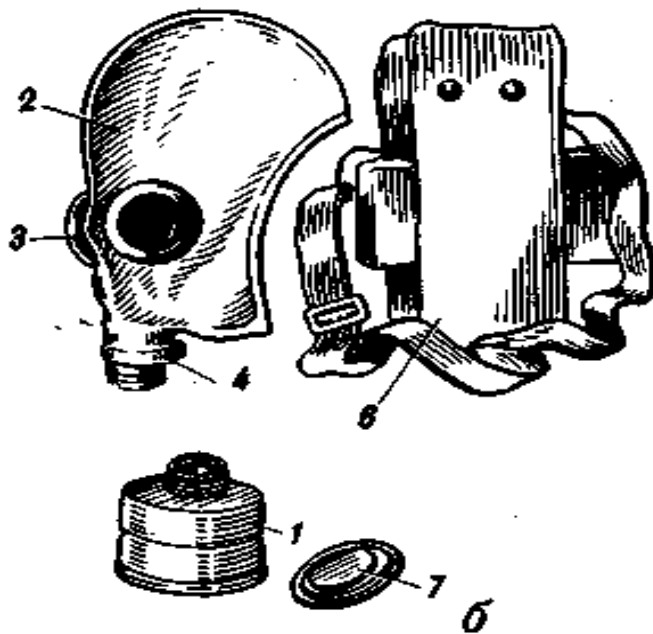
Для захисту цивільного населення використовуються цивільні протигази.

Найбільш поширеними на сьогодні марками цивільних протигазів є:

- для дорослих - ГП-5, ГП-5М, ГП-7, ГП-7В, ГП-7ВМ;
- для дітей (віком від 6 до 16 років) - ПДФ-Д(ДА), ПДФ-Ш(ША), ПДФ-2Д, ПДФ-2Ш;
- для дітей віком до 1,5 р. – захисні камери КЗД-4, КЗД-6.

До комплекту протигазу ГП-5 входять:

- лицева частина у вигляді шолом-маски ШМ-62У;
- фільтрувально-поглинальна коробка (ФПК) ГП-5;
- сумка, комплект незапотіваючих плівок, зовнішні утеплюючі манжети.

Протигаз ГП-5

1 – фільтрувально-поглинальна коробка, 2 – лицева частина,

3 – окуляри, 4 – клапанна коробка, 5 – з'єднувальна трубка,
6 – протигазна сумка, 7 – коробка з незапотіваючими плівками.

Фільтрувально-поглинальна коробка має циліндричну форму. На кришці коробки є різьбова горловина для під'єднання коробки до лицевої частини (закручується кришкою, коли коробка від'єднана), а у дні коробки – круглий отвір, через який поступає повітря, яке людина вдихає (під час зберігання отвір закривається гумовою заглушкою).

Протигаз ГП-5М відрізняється від ГП-5 шолом-маскою ШМ-66МУ, яка має переговорний пристрій і вирізи для вух.

Призначається для особового складу формувань цивільного захисту, а також для осіб керівного складу.

Відрізняється від ГП-5 шолом-маскою ШМ-66МУ, яка має переговорний пристрій мембранного типу та вирізи для вух.

Для підбору необхідного розміру шолом-маски необхідно заміряти сантиметровою стрічкою довжину кола голови по замкнутій лінії, що проходить по тім'ю, щоках та підборіддю. Виміри заокруглюють до 0,5 см. По величині виміру підбирають шолом-маску.

Визначення розміру шолом-маски протигазу ГП-5, ГП-5М.

Протигази марки ГП-5 виготовляються 5 розмірів: 0, 1, 2, 3, 4.

Протигази марки ГП-5М виготовляються чотирьох розмірів: 0, 1, 2, 3.

Визначення необхідного розміру лицевої частини ГП-5, ГП-5М

Марка протигазу	Ріст лицевої частини, що відповідає вертикальному обхвату голови, см				
	0	1	2	3	4
ГП-5 (лицева частина ШМ-62У)	до 63,0	63,5-65,5	66,0-68,0	68,5-70,5	70 та більше
ГП-5М (лицева частина ШМ-66МУ)	до 63,0	63,5-65,5	66,0-68,0	68,5 та більше	—

До комплекту **цивільного протигазу ГП-7** входять:

- лицева частина МГП;
- фільтрувально-поглинальна коробка ГП-7К з гідрофобним трикотажним фільтром;
- сумка, плівки, що не запотівають, утеплювальні манжети.

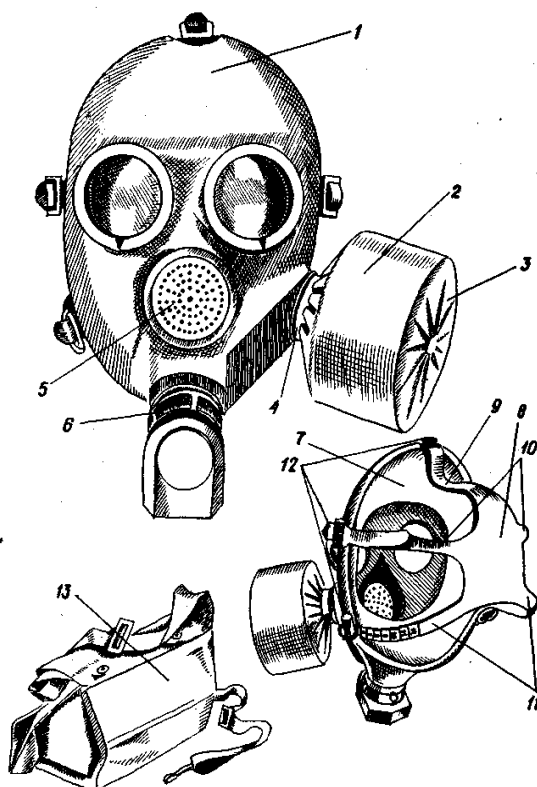
ФПК має покращенні характеристики (*зменшений опір диханню*).

МГП – маска об'ємного типу з наголовником, який має 5 лямок, на яких через кожний 1см є уступ. Підмасковий обтюратор зменшує тиск на обличчя, що дозволяє користуватись протигазом 10-12 год. навіть людям, які не мають відповідної підготовки і виключає підсос повітря під час дихання.

Лицева частина МГП-В (*ГП-7В*) забезпечена пристроєм для прийому води з фляги без її знімання. Обидва типи лицевих частин мають переговорний пристрій і випускаються трьох розмірів.

Гідрофобний трикотажний чохол надягається на протигазну коробку і служить для захисту її від пилу, вологи, снігу.

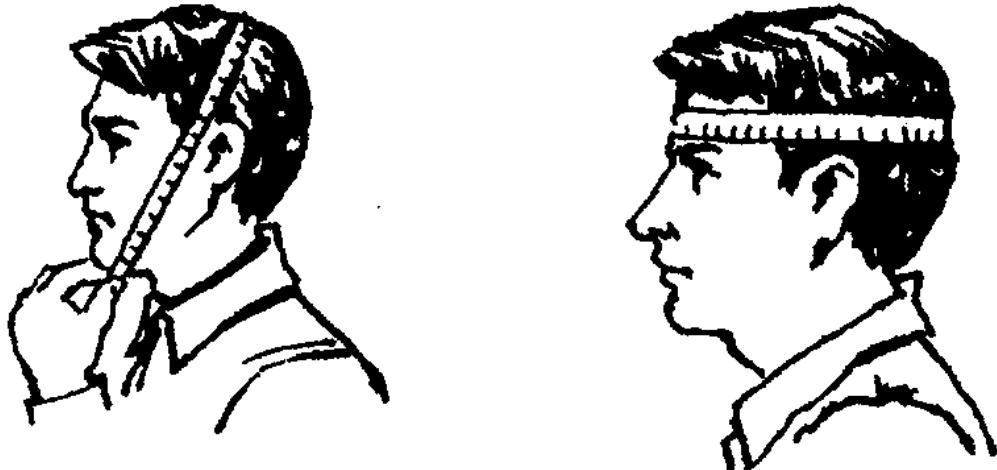
До складу протигаза **ГП-7В** входить лицева частина МГП-В, яка аналогічна ГП-7, але додатково під переговорним пристроєм має прилад для пиття води, що являє собою гумову трубку з мундштуком та ніпелем. Він може приєднуватись за допомогою кришки до фляги.

Протигаз ГП-7

1 – лицева частина, 2 – фільтрувально-поглинальна коробка, 3 – трикотажний чохол, 4 – вузол вдихного клапана, 5 – переговорний пристрій (мембрана), 6 – вузол клапана видиху, 7 – обтюратор, 8 – наголовник (потилічна пластина), 9 – лобова лямка, 10 – скроневі лямки, 11 – щічні лямки, 12 - пряжки, 13 – протигазна сумка.

Протигазы ГП-7, ГП-7В виготовляються 3-х розмірів: 1, 2, 3. Для визначення розміру протигазів ГП-7 і ГП-7В необхідно сантиметровою стрічкою виміряти величину вертикального і горизонтального обхватів голови. Результати додаються (закруглюються до 0,5см.). За допомогою таблиці по сумі двох вимірів визначаються розмір маски і номери положень упорів лямки, наголовника

Вимірювання вертикального та горизонтального обхвату голови

Визначення необхідного розміру лицевої сторони протигазів ГП-7, ГП-7В, ГП-7ВМ

Сума вимірів, см	Ріст лицевої частини	Номери затяжок лямок наголовника		
		начільна	скронева	щічна
До 118,5	1	4	8	6
119,0—121,0	1	3	7	6
121,5—123,5	1	3	7	6
124,0—126,0	2	3	6	5
126,5—128,5	2	3	6	5
129,0—131,0	3	3	5	4
131,5 та більше	3	3	4	3

Дитячі протигази (дитячі цивільні фільтруючі протигази)

Дитячі протигази призначені для дітей віком 1,5 - 17 років.

Протигаз ПДФ-Д призначений для дітей віком від 1,5 до 7 років. Комплектується фільтрувально-поглинальною коробкою типу ГП-5 і маскою МД-3 (1, 2, 3 або 4 розмірів).

Протигаз ПДФ-Ш призначений для дітей віком від 7 до 17 років. Комплектується фільтрувально-поглинальною коробкою типу ГП-5 і маскою МД-3 (3-го або 4-го розмірів або шолом-маскою ШМ-62У 0, 1, 2, 3 розмірів).

Лицева частина МД-3 являє собою об'ємну гумову маску з окулярами та наголовником, у корпусі маски вмонтований металевий патрубок, в якому розміщений клапан вдиху. На патрубок вдиху монтується з'єднувальна гофрована трубка. У нижній частині маски знаходиться вузол видиху з двома клапанами видиху, який захищений металевим або пластиковим екраном.

Корпус маски має п'ять лямок для приєднання за допомогою пластмасових пряжок наголовника, який кріпить маску на голові.

На зміну протигазам ПДФ-Д та ПДФ-Ш надходять досконаліші **ПДФ-2Д** для дітей дошкільного віку і **ПДФ-2Ш** - шкільного віку.

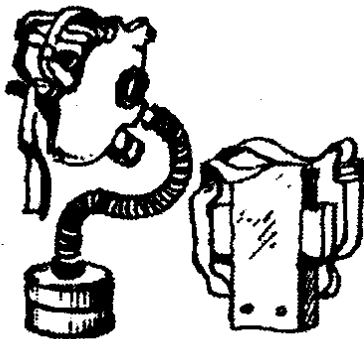

Дитячий протигаз ПДФ-2Д

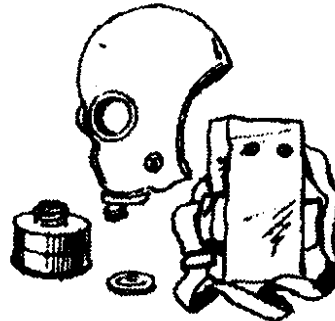
До комплекту цих протигазів входять: фільтрувально-поглинальна коробка ГП-7К, лицьова частина МД-4, коробка з плівками, що не запотівають і сумка. ПДФ-2Д комплектується лицьовими частинами 1-го і 2-го, а ПДФ-2Ш – 2-го і 3-го розмірів. Маска МД-4 обладнана обтюратором і має п'ять лямок.

Маси комплектів: дошкільного – до 750 г, шкільного – до 850 г.

Вони мають єдину фільтропоглинаючу коробку від ГП-5 (для дорослих) та відрізняються лише лицьовими частинами. Протигази комплектуються масками типу МД-1, МД-3, МД-4.

ПДФ-7

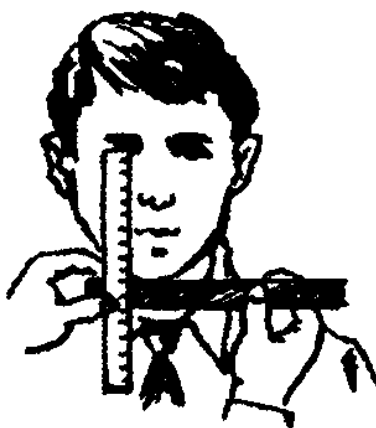
ПДФ-Ш для старшокласників

ПДФ-Д (Ш)

Маска МД-1 закріплюється на голові за допомогою наголовника та лямок - однієї лобної (для 5 розміру - двох), чотирьох вискових та двох затилкових. Маска МД-3 має наголовник із п'ятьма лямками (одна лобна, дві вискові, дві шийні). Маска МД-4 обладнана "незахисним" обтюратором і має п'ять лямок.

Розмір дитячих протигазів ПДФ-Д, ПДФ-Ш підбирається за виміром морфологічної висоти обличчя.

Вимірювання морфологічної висоти обличчя
 (величина відстані між точкою найбільшого заглиблення перенісся і самою
 нижчою точкою підборіддя)

Ріст масок дитячих протигазів

Марка дитячого протигазу	Тип маски	Ріст маски при висоті обличчя (мм)				
		1	2	3	4	5
ДП-6м	МД-1	до 78	79-87	88-95	96-103	--
ДП-6	МД-1	--	--	--	--	104-111
ПДФ-7	МД-1	до 78	79-87	88-95	96-103	104-111
ПДФ-Д	МД-3	до 78	79-87	88-95	96-103	--
ПДФ-Ш	МД-3	--	--	88-95	96-103	--

Ріст шолом-масок дитячих протигазів ПДФ-Ш (для старшокласників)

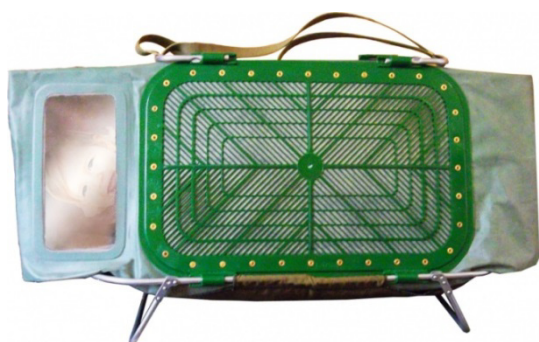
Марка дитячого протигазу	Тип лицевої частини	Ріст маски при вертикальному обхваті голови (см)				
		0	1	2	3	4
ПДФ-Ш	Шолом-маска ШМ-62	до 63,0	63,5-65,5	66,0-68,0	68,5-70,5	70,5 та більше

Ріст маски МД-4 та положення упорів лямок протигазів ПДФ-2Д та ПДФ-2Ш

Сума вертикального та горизонтального обхватів голови, мм	Ріст маски	Номери затяжок лямок наголовника		
		начільна	скронева	щічна
Протигаз ПДФ-2Д				
До 980	1	4	8	8
985-1005	1	4	7	8
1010-1030	1	3	6	7
1035-1055	1	3	5	6
1060-1080	2	4	7	8

1085-1105	2	3	6	6
1110-1130	2	3	5	6
1135-1155	2	3	4	5
1160-1180	2	3	3	4
Протигаз ПДФ-2Ш				
1035—1055	2	4	7	9
1060—1080	2	4	7	8
1085—1105	2	4	6	7
1110—1130	2	4	5	6
1135—1155	2	4	4	5
1160—1180	3	3	5	4
1185—1205	3	3	4	5
1210—1230	3	3	3	4
1235—1255	3	3	2	3
1260—1280	3	3	1	2
1285—1305	3	3	1	1

Камери захисні дитячі

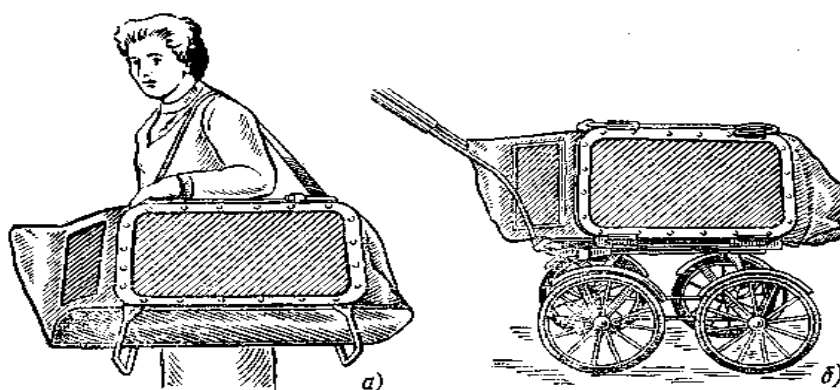
Камера захисна дитяча КЗД-6

Засіб захисту дітей СЗД-1,5

Камера захисна дитяча КЗД-6 - призначена для захисту дітей віком до 1,5 року від ОР, РР , БЗ в інтервалі температур від +30 ° С до -30 ° С. Основним вузлом камери є оболонка - мішок з прогумованої тканини. Оболонка монтується на розбірному металевому каркасі , який разом з піддоном утворює розкладне ліжко . В оболонку вмонтовані два дифузно - сорбуючих елементи, через які повітря зовні, очищаючись , проникає всередину. Для того , щоб можна було бачити дитину , в оболонці камери є два вікна , а для догляду за ним - рукавиці з прогумованої тканини. Камеру

переносять за допомогою плечової тасьми. Безперервне час перебування в камері - до шести годин. Маса камери - до 4 кг.

Камера захисна дитяча КЗД-4:

а) при перенесенні на лямці через плече; б) на шасі дитячої коляски.

Засіб захисту дітей СЗД-1,5

Для одноразового використання. Для захисту дітей віком до 1,5 років при евакуації із зараженої зони в умовах воєнного часу і при аварійних ситуаціях у мирний час. СЗД-1, 5 є універсальним засобом захисту дитини від отруйних речовин (ОР), радіоактивного пилу (РП), небезпечних біологічних речовин, но небезпечних хімічних речовин (НХР), радіонуклідів йоду і його органічних сполук у всіх кліматичних зонах. Використовується одноразово.

У комплект входять: комбінезон з трубкою сполучної і системою харчування дитини, вузол подачі повітря, фільтруючо-поглинаюча коробка, пакет, сумка, керівництво з експлуатації, паспорт.

Маса камери - не більше 3 кг, час безперервного перебування дитини в камері становить: 6 годин при температурі зовнішнього повітря від мінус 10 до плюс 26 о

С Продуктивність вузла подачі повітря 40-45 дм³ / хв.

Промислові фільтруючі протигази

Промислові фільтруючі протигази призначені для захисту органів дихання, обличчя і очей людини від дії шкідливих домішок, які знаходяться в повітрі в виді газів, пару і аерозолів (пилу, диму, туману). Промислові

протигази комплектуються фільтруючими коробками великих і малих габаритних розмірів, що спеціалізовані за призначенням.

Противітові фільтри (коробки) до промислових противітовів, раніше виготовлялись за радянськими стандартами ГОСТ 12.4.122-83 „Система стандартів безпеки труда. Коробки фільтрующе-поглощающие для промислових противітовів. Технические условия”.

Тепер всі промислові противітови і противітові респіратори повинні відповідати вимогам українських стандартів ДСТУ EN 143 та ДСТУ EN 14387.

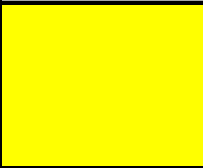

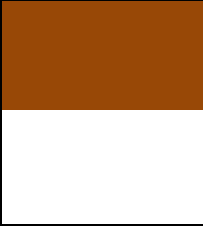

Промислові противітови з противітовими фільтрами (коробками), що виготовлені за ГОСТ 12.4.122-83

Промислові противітови з противітовими фільтрами (коробками), що виготовлені за ДСТУ EN 143 та ДСТУ EN 14387

Типи, класи, кольоровий розпізнавальний код і призначення протиаерозольних, протигазових та комбінованих фільтрів, які виробляють згідно з ДСТУ EN 143 та ДСТУ EN 14387 (відповідають стандартам Євросоюзу)

Тип	Кодовий колір		Клас	Шкідливі речовини, від яких забезпечується захист
P		Білий	1,2,3	Аерозолі (пил, дим, туман), бактерії й віруси
A		Коричневий	1,2,3	Органічні пари й гази з температурою кипіння менше ніж 65 °С
B		Сірий	1,2,3	Неорганічні гази (хлор, фтор, бром, сірководень, сірковуглець, хлорціан, галогени), крім СО
E		Жовтий	1,2,3	Кислі гази й пари азотної кислоти
K		Зелений	1,2,3	Аміак та аміни
NO-P3		Синьо-білий	-	Оксиди азоту й аерозолі (пил, дим, туман)
Hg-P3		Червоно-білий	-	Ртуть і аерозолі (пил, дим, туман)
AX		Коричневий	-	Органічні пари з температурою кипіння менше ніж 65 °С

Тип	Кодовий колір	Клас	Шкідливі речовини, від яких забезпечується захист	
SX		Фіолетовий	-	Від спеціальних речовин
ABEK-P		Багатобарвний: коричневий, сірий, жовтий, зелений, білий	-	Пари розчинників, хлор, двоокис сірки, аміак і аерозолі (пил, дим, туман)
A-P		Двоколірний: коричневий, білий	-	Пари й газу, як А, й аерозолі (пил, дим, туман)
B-P		Двоколірний: сірий, білий	-	Газу, як В та аерозолі (пил дим, туман), захищає також від тих самих газів, що А та Е
E-P		Двоколірний: жовтий, білий	-	Газу, як Е, і аерозолі (пил дим, туман)
K-P		Двоколірний: зелений, білий	-	Аміак, аміни й аерозолі (пил, дим, туман)
AX-P		Двоколірний: коричневий, білий	-	Пари органічних розчинників з температурою кипіння нижче ніж 65 °С і аерозолі (пил, дим, туман)
Reaktor Hg-P3		Триколірний: жовтогарячий, червоний, білий	-	Йод радіоактивний, метилйодид радіоактивний і радіоактивні частки, а також органічні сполуки ртуті, пари ртуті й аерозолі (пил, дим, туман)

Універсальні та багатофункціональні захисні системи

Універсальні та багатофункціональні захисні системи, поєднують у собі захисні властивості цивільних протигазів (загальновійськових протигазів) та промислових протигазів, що дозволяє забезпечити захист, як від бойових отруйних речовин, так і від більшості самих поширених небезпечних хімічних речовин, радіоактивних речовин та небезпечних біологічних речовин.

Протигаз УЗС ВК (універсальна захисна система ВК)

Протигаз МЗС ВК (багатофункціональна захисна система ВК)

Протигаз УЗС ВК (універсальна захисна система ВК) призначений для захисту органів дихання, очей і обличчя людини в складі комплексу засобів індивідуального захисту рятувальників, учасників формувань, а також населення та промислового персоналу в умовах надзвичайної ситуації, при ліквідації наслідків аварій, природних і техногенних катастроф. Склад: протигаз УЗС ВК складається з лицьової частини (маска МГП, МГП- В), фільтра ВК-320 або ВК-600, сполучної трубки (у комплексі з фільтром ВК 600), сумки для зберігання та носіння протигазу. Фільтри ВК є комбінованими і різняться обсягом поглинача (320 і 600 см). Марка протигазу відповідає марці фільтра. Виготовляються фільтри ВК 320 марки А1В1Е1К1Р3 і ВК 600 марки А2В2Е2К2Р3. Протигаз захищає від органічних парів з температурою кипіння понад 65 °С, неорганічних і кислих газів і парів, аміаку і його органічних похідних, специфічних небезпечних хімічних речовин (хлорціан, зарин, зоман, фосген та ін.), радіоактивних речовин, аерозолів, включаючи радіоактивні та небезпечних біологічні речовини. Застосовується для захисту від аміаку, ацетонітрилу, фтористого водню, діоксиду сірки, гідриду сірки, ціаністого водню, фосгену, хлору, хлорпикрину з фільтрами ВК 320 не більше 240 хв., з фільтрами ВК 600 - не більше 360 хв. Гарантійний термін зберігання протигазу - 13,5 років. Маса: УЗС ВК (фільтр 320) - 1,11 кг; УЗС ВК (фільтр 600) - 1,45 кг.

Противагаз МП-5У виробництва ТОВ «НВП «ІКАР», Україна, м.Київ

Противагаз є пристроєм багаторазового застосування і відноситься за ДСТУ EN 136 до класу 2.

Комплект противагазу фільтрувального МП-5У:

- 1) маска противагазова МП-5У;
- 2) фільтр-поглинач ФП-5;
- 3) ємність (фляга) для рідини;
- 4) з'єднувальний шланг з кульковим клапаном;
- 5) сумка противагазова.

Характеристики маски противагазової МП-5У

Лицьові частини виготовляються 4 типорозмірів (1- найбільший, 4 – найменший).

Час захисної дії матеріалу маски від крапельних ОР - не менше 24 годин.

Коефіцієнт проникання тест-аерозолі під маску (коефіцієнт підсосу) через лінії обтюрації, та через інші вузли не більше 0,05%.

Об'ємна доля двоокису вуглецю у повітрі, що вдихується, не більше 1,0%.

Опір диханню при об'ємній витраті повітря 95 дм³/хв.:

- під час вдиху, Па не більше 250;
- під час видиху, Па не більше 300.

Площа поля зору маски у відношенні до звичайної площі:

- ефективна % 70
- перекривна % 80

Стійкість до дії засобів спеціальної обробки:

- 60% розчину спирту етилового;
- рідини для санітарної обробки.

Прохідність (питома витрата рідини) системи для пиття см³/хв., не менше 200.

Об'єм ємності для пиття дм³, не менше 0,6.

Маса пристрою для пиття у зібраному стані (без рідини) кг, не більше 0,25.

Маса маски протигазової кг, не більше 0,55.

Характеристики фільтра-поглинача ФП-5

Опір постійному потокові повітря при об'ємній витраті:

30 дм³/хв. Па, не більше 130

160 дм³/хв. Па, не більше 1300

Коефіцієнт проникання пари парафінової олії при постійному потокові повітря 30 дм³/хв. не більше 1·10⁻⁴%

Час захисної дії від газоподібних речовин при постійному потокові повітря 30 дм³/хв:

- по хлорціану хв., не менше 40
- по хлорпікрину хв., не менше 46

Маса фільтру кг, не більше 0,27. Маса протигазу в комплекті кг, не більше 1,2

Термін зберігання у приміщеннях, що не обігріваються, при температурі від мінус 40 до 40°С та відносній його вологості до 98 % в пакуванні підприємства-виробника складає 10 років.

Протигаз ФП-М95У(ФП-М05У) виробництва НВП «НАУКА», Україна, м.Кропивницький.

Протигаз ФП-М95У(ФП-М05У) виготовлено за стандартами сучасного захисту від хімічних, біологічних, радіаційних та ядерних (ХБРЯ) речовин. Він відрізняється неперевершеною надійністю, безпечністю та зручністю у користуванні. Розроблений для захисту від найбільш небезпечних факторів, що зустрічаються у бойових ситуаціях.

Точність підгонки та зручність у користуванні є результатом сучасного автоматизованого проектування. Анатомічну точність досягнуто завдяки проведеному аналізу великого масиву даних про форми обличчя.

Надійність захисту маски, виготовленої з гало-бутил еластомеру, було доведено шляхом випробування реальними бойовими отруйними речовинами;

маска є непроникною для хімічних речовин, таких як зарин і іприт.

Випускається у двох розмірах для оптимальної підгонки і безпеки; підходить для 100% населення.

Протигаз надягається та знімається зручно і швидко - всього за 10 секунд.

Широкий асортимент РХБ-фільтрів забезпечує захист від усіх відомих хімічних, біологічних, радіаційних та ядерних речовин і небезпечних часток, таких як мікроорганізми.

У протигазі використано матеріали підвищеної стійкості для експлуатації в екстремальних ситуаціях, здатні витримувати жорсткі методи дезактивації.

Спеціально розроблена маска з гало-бутил еластомеру підвищує стійкість до відомих хімічних, біологічних, радіаційних речовин.

Протигаз стійкий до високих температур, пари та озону; він також відрізняється відмінною стійкістю до багатьох небезпечних хімічних речовин.

Підмасочник із силікону забезпечує гіпоалергенний контакт зі шкірою.

Надійні поліамідні лінзи без викривлень мають високу міцність, а також відмінну світлопроникність.

Обслуговування протигаза дуже зручне; клапан видиху легко розбирається і збирається. Огляд і заміна клапана може здійснюватися без використання інструментів. Запасні частини мають кольорове маркування, яке позначає важливі компоненти, необхідність спеціального обслуговування і підготовки. Конструкція протигаза також полегшує дезактивацію.

Технічні характеристики протигазу ФП-М95У(ФП-М05У)

Параметр	Значення
Матеріали	
Маска	Гало-бутил еластомер
Підмасочник	Силікон
Диски клапанів	Силікон
Лінзи	Поліамід
Оголов'я	Еластан (20-ниткова лайкра),вкритий поліестером (PES):еластичний, не містить латексу (може бути оброблений в автоклаві). Лямки - поліамід (РА)
Оправа для окулярів	Поліамід (РА)
Пляшка	Поліетилен високої щільності, захист від РХБ речовин > 48 годин
Фактор захисту	> 10000
Захист від ХБРЯ речовин	> 48 год
Опір диханню	
Вдихання при 30 л/хв	<0,45 мбар
Вдихання при 95 л/хв	<1,0 мбар
Видихання при 160 л / хв	<1,2 мбар
Вміст вуглекислого газу	<0,45%
Поле зору	> 80%
Прийом рідини	250 мл/хв
Діапазон температур	від -30 С до +70 С
Термін зберігання	10 років
Кріплення фільтра	різьба НАТО (STANAG 4155 /EN148) діаметром 40 мм
Вага	
Маска	460 г
З фільтром	760 г з фільтром CBRN22
Захист від:	
для комбінованого фільтру CFR22 CBRN A2B2E1K1-P3 RD (220мл)	• Газів та парів органічних з'єднань з температурою кипіння вище 65оС.

	<ul style="list-style-type: none"> • Неорганічних газів та парів, наприклад: хлору, сірководню, синильної кислоти. • Кислих газів та парів, наприклад: діоксид сірки. • Аміаку та його органічних похідних. • Твердих та рідких, радіоактивних й токсичних часток та мікроорганізмів, наприклад: бактерій та вірусів. • CFR = Комбінований фільтр. • R = Придатний для повторного використання EN143-A1:2006. • D = Доломіт (зберігає захисні властивості після тестового забруднення).
<p>для комбінованого фільтру CFR32CBRNA2B2E2K2HgNOCO20-P3 RD (320мл)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Газів та парів органічних з'єднань з температурою кипіння вище 65°C. • Неорганічних газів та парів, наприклад: хлору, сірководню, синильної кислоти. • Кислих газів та парів, наприклад: діоксид сірки. • Аміаку та його органічних похідних. • Парів та з'єднань ртуті. • Оксиду азоту (для одноразового використання). • Чадного газу (для одноразового використання). • Твердих та рідких, радіоактивних й токсичних часток та мікроорганізмів, наприклад: бактерій та вірусів. • CFR = Комбінований фільтр обмеженого використання. • R = Придатний для повторного використання EN143-A1:2006. • D = Доломіт (зберігає захисні властивості після тестового забруднення). • ПРИМІТКА : Максимальний час використання Hg -фільтру - 50 годин (EN 14287:2004).
<p>для комбінованого фільтру CFR22CBRNA1B1E1K1NOCO20-P3 RD (220мл)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Газів та парів органічних з'єднань з температурою кипіння вище 65°C. • Неорганічних газів та парів, наприклад: хлору, сірководню, синильної кислоти. • Кислих газів та парів, наприклад: діоксид сірки. • Аміаку та його органічних похідних.

	<ul style="list-style-type: none">• Оксиду азоту (для одноразового використання).• Чадного газу (для одноразового використання).• Твердих та рідких, радіоактивних й токсичних часток та мікроорганізмів, наприклад: бактерій та вірусів.• CFR = Комбінований фільтр обмеженого використання.• R = Придатний для повторного використання EN143-A1:2006.• D = Доломіт (зберігає захисні властивості після тестового забруднення).
---	---

Підготовка протигазу до експлуатації і перевірка правильності підбору протигазу. Правила користування протигазами, їх збереження.

Нову маску перед надяганням потрібно промити зверху і зсередини з використанням миючих засобів чистою ганчіркою, а з'єднувальну трубку продути. Маску, що була у вжитку, потрібно з метою дезинфекції протерти денатурованим спиртом або 2% розчином кальцієвої соди.

При отриманні протигазу слід ретельно перевірити наявність і справність маски, коробки, сумки. Для цього необхідно:

1. Перевірити щільність маски, розтягуючи і передивляючись її на світлі; оглянути скло окулярів, перевірити справність наголовника і лямок, наявність клапанів вдиху і видиху; оглянути з'єднувальну трубку і перевірити, чи немає на ній проколів, розривів, чи щільно вона приєднана до трубки маски, чи не пом'ята накидна гайка, чи є в ній гумове ущільнююче кільце.

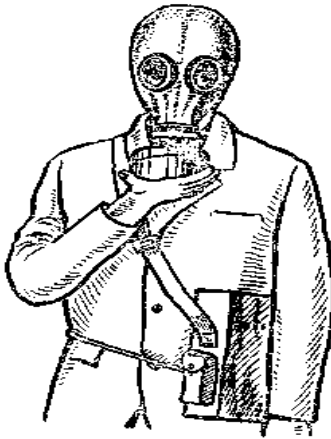
2. Оглянути фільтрувально-поглинальну коробку і перевірити при цьому, чи нема на ній іржі, глибоких вм'ятин, проколів, пробоїн, чи не пом'ята гвинтова горловина; витягнути гумовий корок з отвору у дні коробки. При струшуванні коробки зерна поглинача не повинні пересипатись.

3. Оглянути протигазну сумку, перевірити наявність плечової лямки і рухомої пряжки, петлі на клапані, гудзиків, поясної лямки і півкільця, кишені на перегородці і незапотіваючих плівок.

Необхідно перевірити комплектність та цілісність частин та вузлів, з'єднати лицьову частину з фільтрувально-поглинальною коробкою (загвинтити накидну гайку до упору на горловину коробки), вставити плівки, що не запотівають.

Щоб перевірити, чи правильно складено і підбрано протигаз, потрібно: надягнути протигаз, закрити долонею отвір у дні коробки і зробити

глибокий вдих. Якщо повітря не проходить під маску, то лицьова частина підібрана правильно і протигаз складено правильно; якщо повітря при вдиху проходить, то необхідно знову перевірити правильність складання і повторно – герметичність. Необхідно оглянути і перевірити на справність всі його частини, потім правильно зібрати його. Переконайтесь, що протигаз відповідного розміру, потім перевірити цілісність лицьової частини та окулярів, справність мембранної коробки і клапанів видиху, наявність і справність лямок кріплення. Підтягнути на одну поділку скроневі і щічні лямки або замінити розмір лицьової частини на менший. Необхідно ще раз ретельно оглянути фільтрувальну-поглинальну коробку, щоб на ній не було проколів, вм'ятин, пошкоджень горловини, щільність і герметичність з'єднання всіх елементів протигаза. Перш, ніж надягати протигаз, потрібно прибрати волосся з лоба і скронь, бо, потрапивши під обтюратор, воно призводить до порушення герметичності. Жінки зачісують волосся назад, знімають гребінці, шпильки, сережки.

Перевірка герметичності протигаза.

Порядок користування протигазом

Надійність захисту від радіоактивних, отруйних, небезпечних хімічних, бактеріологічних речовин, шкідливих домішок у повітрі залежить не тільки від справності і підбору, але й від правильності і швидкості надягання протигаза. Тому дорослим необхідно не тільки самим безпомилково вміти користуватись протигазом, але й вміти швидко і правильно надягати його на дітей.

За школярами, коли на них надягнуті протигази, повинні безперервно спостерігати дорослі.

Взимку у сильні морози можливе затвердіння гуми, обледеніння скла окулярів, примерзання пелюстків вдихального і видихального клапанів до сидловини, обледеніння клапанної коробки і горловини фільтрувально-поглинальної коробки. Щоб попередити і усунути ці явища, необхідно:

а) надягати утеплювальні манжети на обойми окулярів;

б) при сильному морозі зігрівати лицеву частину, помістивши її за борт пальто; а якщо протигаз надягнений, утеплити його, надягнувши зверху лицевої частини теплу хустку, шарф, шапку, періодично зігрівати клапанну коробку руками, одночасно продуваючи клапани видиху.

Якщо клапанна коробка і горловина фільтрувально-поглинальної коробки обмерзли, лід слід видаляти по мірі його появи легким постукуванням, зколюванням або відтаюванням рукою.

При подоланні водних перешкод у випадку відсутності у повітрі радіоактивних, отруйних, небезпечних хімічних, бактеріологічних речовин фільтрувально-поглинальна коробка повинна бути загерметизована з метою попередження попадання у неї води (отвір у дні коробки закривається гумовим корком, а на горловину накручується до упору ковпачок із вкладеною у нього гумовою прокладкою).

Герметизація фільтрувально-поглинальної коробки може здійснюватись при відсутності ковпачка за допомогою круглої прокладки з водонепроникного матеріалу (шкіри, гуми, пластмасової плівки і т.д.), котра вкладається у горловину клапанної коробки і притискається до її гумового кільця вгвинчуванням фільтрувально-поглинальної коробки.

Після подолання водної перепони всі складові частини протигаза необхідно протерти, зняти ковпачок з фільтрувально-поглинальної коробки (або вийняти прокладку із клапанної коробки), витягнути корок з отвору у дні коробки і знов зібрати протигаз.

Виданий у користування протигаз необхідно утримувати у повній готовності і приймати всі заходи для його збереження.

Якщо на протигаз попали краплинно-рідинні отруйні речовини, необхідно негайно видалити видимі краплі ватно-марлевым тампоном, ганчіркою, а потім протерти місце забруднення рідиною з індивідуального протихімічного пакету.

При попаданні на протигаз радіоактивних речовин, необхідно провести його дезактивацію. Для цього необхідно:

а) вичистити сумку щіткою або ретельно витрусити її, звернувши увагу на те, щоб при цьому радіоактивний пил не попадав у органи дихання;

б) зовнішні поверхні протигазової коробки протерти декілька разів вологим тампоном;

в) предмети, за допомогою яких проводилась дезактивація, необхідно після їх використання здати спеціальним службам для захоронення.

Дезактивація протигазу проводиться у незараженому районі!

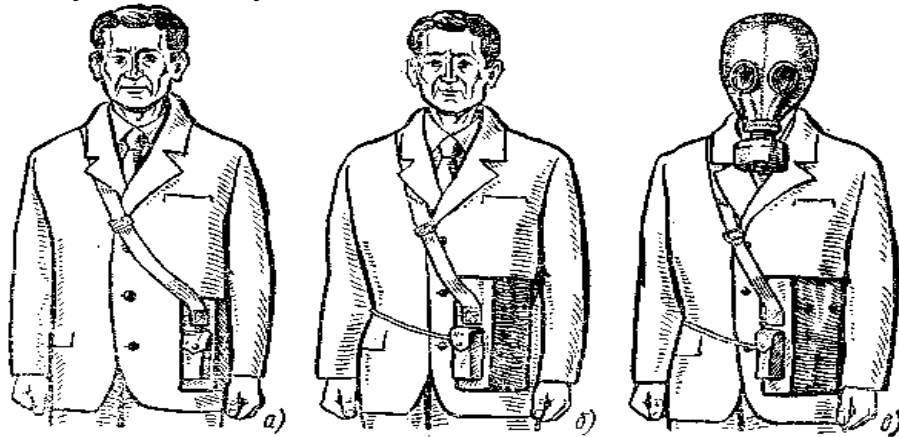
Увага! Необхідно пам'ятати, що при користуванні фільтруючим протигазом в умовах радіоактивного забруднення радіоактивні речовини затримуються і накопичуються у фільтрувальних елементах, після чого

стають джерелом опромінення, тому термін користування такою коробкою має бути короткочасним.

Дезінфекція протигазу здійснюється дезінфікуючими розчинами.

Носіння протигазу.

Протигаз може знаходитись у “похідному” положенні, у положенні “готовності” і у “бойовому” положенні.

Прийоми носіння протигазу.

а) – в “похідному” положенні; б) – в положенні “готовності”; в) в “бойовому” положенні

Протигаз переводиться у положення “готовності” або у “бойове” положення за командою (сигналом) або самостійно.

Щоб привести протигаз у “похідне” положення, необхідно:

- надягти сумку з протигазом через праве плече так, щоб вона знаходилась на лівому боці і клапан її був повернутий від себе;
- за допомогою пересувних пряжок підігнати плечову лямку так, щоб верхній край сумки був на рівні пояса;
- розстебнути клапан сумки;
- витягти протигаз і перевірити стан скла окулярів і клапанів видиху; брудне скло протерти чистою ганчіркою, вставити незапотіваючі плівки або обробити скло окулярів спеціальним олівцем КПЗО;
- витягти гумовий корок з отвору фільтрувально-поглинальної коробки;
- покласти протигаз у сумку, застебнути її, при необхідності поясну лямку обвести навколо тулуба, просунути у петлю і зав’язати так, щоб протигаз не зсувався убік.

Перевід протигазу у положення “готовності” проводиться з “похідного” положення при безпосередній радіаційній, хімічній або бактеріологічній загрозі, для цього потрібно:

- а) пересунути сумку з протигазом уперед настільки, щоб можна було витягти протигаз із неї;
- б) розстебнути сумку;

в) підготувати головний убір для швидкого зняття при надяганні лицевої частини на голову.

У “бойове” положення протигаз переводиться завчасно за розпорядженням старшого начальника або негайно за сигналом (команді) “Гази”, а також самостійно, якщо за допомогою спеціальних приладів виявлена присутність у повітрі радіоактивних, отруйних, небезпечних хімічних або бактеріологічних речовин.

Для цього потрібно:

а) затримати дихання, закрити очі;

б) зняти головний убір і затиснути його поміж колін або покласти поруч;

в) витягнути протигаз із сумки, взяти двома руками за краї у частині підборіддя шолом-маски так, щоб великі пальці були ззовні, а інші всередині її;

г) прикласти нижню частину шолом-маски під підборіддя і різким рухом рук вгору і назад натягнути її на голову так, щоб не було зморшок, а окуляри опинились на рівні очей.

д) якщо складки і перекіс утворились під час надягання лицевої частини, потрібно зробити повний видих, відкрити очі і поновити дихання;

е) надягнути головний убір, застебнути сумку і закріпити її на тулубі.

Прийоми надягання (а) і зняття (б) фільтруючого протигаза.

Якщо протигаз надягнуто, необхідно дихати рівно і глибоко. Якщо під час роботи у протигазі виникає різке утруднення дихання (відчуття нестачі повітря), потрібно знизити темп роботи і нормалізувати дихання, роблячи глибокий і тривалий вдих, швидкий і енергійний видих.

Протигаз знімають за командою “Протигази зняти!” наступним чином:

а) припіднімають однією рукою головний убір;

- б) другою рукою беруться за клапанну коробку;
- в) злегка відтягують лицеву частину вниз і рухом вперед-вгору знімають її;
- г) надягають головний убір;
- д) вивертається лицева частина і середина її ретельно протирається чистою вологою ганчіркою, потім просушується;
- е) лицева частина складається і кладеться у сумку;

Користування пошкодженим протигазом.

У випадку пошкодження протигазу в умовах забрудненого повітря необхідно вміти користуватись пошкодженим протигазом, проводити заміну як самого засобу захисту, так і його складових частин на справні.

При незначному розриві шолом-маски слід щільно затиснути пальцями пошкожене місце або притиснути його долонею до обличчя.

У випадку великого розриву, якщо розбите скло окулярів або пошкожені клапани видиху лицевої частини:

- а) затримати дихання, закрити очі і зняти лицеву частину;
- б) відгвинтити від лицевої частини протигазову коробку;
- в) взяти горловину протигазової коробки до рота, затиснути ніс і дихати, не відкриваючи очей.

Користування пошкодженим протигазом.

Якщо у протигазовій коробці є пробоїни, проколи або інші порушення цілісності, необхідно закрити пробоїну рукою або замазати якими-небудь підручними засобами (глина, земля та ін.).

У випадку, коли не вдається таким способом відновити цілісність коробки, вона повинна бути замінена на нову.

Для того, щоб замінити коробку в умовах забрудненого повітря, потрібно:

- а) закрити очі;

- б) затримати дихання;
- в) підготувати нову коробку;
- г) відгвинтити пошкоджену коробку;
- д) пригвинтити справну протигазову коробку;
- е) зробити різкий видих;
- ж) поновити дихання і відкрити очі;

Для того, щоб замінити пошкоджений протигаз в умовах забрудненого повітря, потрібно:

- а) підготувати справний протигаз до швидкого надягання (розстебнути сумку, дістати протигаз);
- б) зняти головний убір, помістивши його між колін;
- в) закрити очі, затримати дихання, зняти пошкоджений протигаз;
- г) надягнути справний протигаз, зробити різкий видих, поновити дихання і відкрити очі;
- д) вкласти пошкоджений протигаз у сумку, в якій був доставлений справний протигаз.

Одягання протигазу на дитину.

Респіратор Р-2 призначений для захисту органів дихання від радіоактивного пилу та звичайного атмосферного (грунтового) пилу, а також служить для захисту у вторинній хмарі біологічних засобів ураження.

Респіратор не захищає від токсичних газів і парів.

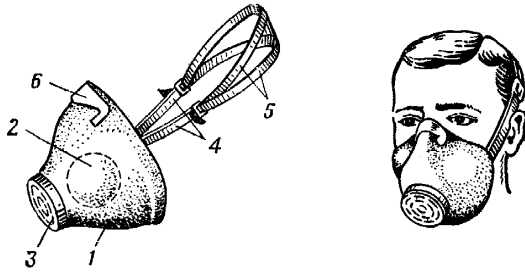

Рис. Респіратор Р-2:

1 – фільтруюча напівмаска, 2 – клапан вдиху, 3 – клапан видиху, 4 – еластичні лямки, 5 - лямки, що не розтягуються, 6 - носовий затискач.

Респіратор складається з фільтруючої напівмаски, двох клапанів вдиху, одного клапану видиху з захисним екраном, наголовника з двох еластичних та двох лямок, що не розтягуються, носового затискача. Фільтруюча напівмаска виготовлена з трьох шарів матеріалів: зовнішнього (пінополіуретану), внутрішнього (поліетиленової плівки), середнього

(фільтруючого матеріалу напівмаски із полімерних волокон).

Зовнішня частина напівмаски виготовлена з пористого синтетичного матеріалу, а внутрішня – з тонкої повітронепроникної поліетиленової плівки, в яку вмонтовані два клапани вдиху. Поліетиленова плівка захищає середній (проміжний) шар від намокання внаслідок попадання на нього конденсату парів води повітря, що видихається. Між зовнішньою і внутрішньою частиною напівмаски знаходиться фільтр з синтетичних волокон. При вдиханні, повітря проходить через зовнішню поверхню напівмаски, фільтр, де очищується від пилу, і через клапани вдиху попадає в органи дихання. При видиханні повітря виходить на зовні через клапан видиху.

Зберігається респіратор в поліетиленовому пакеті, переноситься в сумці для протигазу.

Респіратори виготовляються трьох розмірів. Потрібний розмір визначається за вимірюванням висоти обличчя (величина відстані між точкою найбільшого заглиблення перенісся і самою нижчою точкою підборіддя)

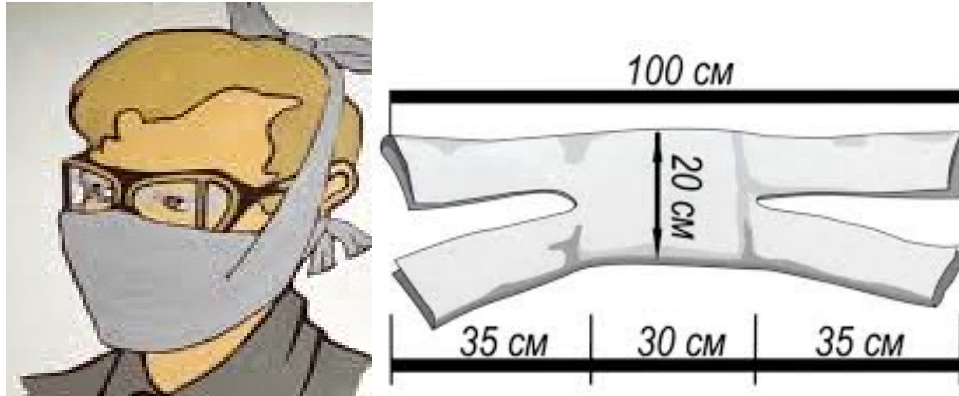
Підбір респіратора Р-2

№ з/п	Розмір респіратора	Висота обличчя, мм
1	1	До 109
2	2	110 – 119
3	3	120 та більше

Респіратор використовується у двох положеннях: «*похідному*» (у протигазній сумці) і «*бойовому*» (одягається на обличчя).

Найпростіші та підручні засоби індивідуального захисту

Найпростіші та підручні засоби для короточасного захисту органів дихання

Ватно-марлева пов'язка

Ватно-марлева пов'язка призначена для захисту органів дихання від інфекцій, що передаються краплинно-рідинним шляхом та радіоактивного пилу.

Пов'язка повинна добре закривати ніс і рот, тому верхній її край має бути на рівні очей, а нижній — заходити за підборіддя. Нижні кінці зав'язують на тім'ї, верхні – на потилиці. Для захисту очей необхідно надіти спеціальні окуляри, які щільно прилягають до обличчя.

Ватно-марлева пов'язка виготовляється із шматка марлі розміром 100x50 см. Її розстеляють на столі, посередині на площі 30x20 см кладуть шар вати завтовшки 1-2 см (якщо немає вати, то її замінюють марлею в 5-6 шарів). Вільний край марлі по довжині загинають з обох боків на вату, а на кінцях роблять розрізи (30-35 см).

Ватно-марлева пов'язка не є засобом захисту органів дихання від отруйних та небезпечних хімічних речовин.

У крайніх випадках, як виключення, коли під рукою немає інших засобів захисту органів дихання, для короточасного захисту (декілька хвилин) від небезпечних хімічних речовин при виході із зони забруднення та при укрітті у приміщеннях слід застосовувати зволожену ватно-марлеву пов'язку або підручні предмети одягу.

Для збільшення ефективності захисної дії пов'язки (до декількох хвилин) її слід просочувати відповідним розчином:

водним розчином харчової соди (приблизно 1 чайна ложка на стакан води) для захисту від хлору;

водним розчином лимонної кислоти (приблизно 1 чайна ложка на стакан води) для захисту від аміаку (лимонну кислоту можна замінити оцтом).

Використання предметів одягу (шарфу), як підручних засобів для захисту органів дихання

Найпростіші та підручні засоби для захисту шкіри (захисний одяг)

У вигляді найпростіших засобів захисту шкіри доцільно використовувати водозахисні комбінезони, костюми, плащі та накидки з прогумованої тканини чи полімерних плівок, а також спецодяг – куртки і брюки, комбінезони, халати з капюшонами, які пошиті з брезенту, вогнезахисної або прогумованої тканини, грубого сукна або щільної бавовняної тканини. Вони можуть не тільки захищати від радіоактивних речовин і бактеріальних засобів, але також не пропускати деякий час крапельно-рідинні ОР.

Для того, щоб одяг, який виготовлений з брезенту, бавовняної тканини чи сукна краще захищав від парів і аерозолів ОР його необхідно провести його імпрегування (захисне просочення).

Для захисту ніг використовуються гумові чоботи та боти, взуття зі шкіри. Для захисту рук користуються гумовими або шкіряними рукавицями.

Імпрегнування (захисне просочення) одягу

Імпрегнування (захисне просочення) одягу полягає у просоченні тканини спеціальною сумішшю хімічних речовин, що затримують пари ОР (адсорбційного типу) або нейтралізують їх (хемосорбційного типу).

Також для захисного просочення можуть використовуватись спеціальні розчини на основі мийних засобів (пасти ОП-7, ОП-10, «Астра» та інші) або мильно-олійна емульсія.

Розчин на основі мийних засобів: 0,5 л пасти ОП-7 (ОП-10 або ін.), 2л гарячої води (40 - 50 °С), розмішати до однорідної маси.

Мильно-олійна емульсія: 2 л гарячої води (60 - 70⁰С), 250-300 г дрібної стружки господарського мила, 0,5 л рослинної олії (соняшникова, льняна, конопляна або ін.) чи мінеральної оливи (оліфа, трансформаторна олива), розмішати до однорідної маси.

Після просякнення тканини одягу захисним розчином, одяг злегка відтискають та висушують на повітрі.

5. МЕДИЧНІ ЗАСОБИ, ЩО ВХОДЯТЬ ДО ІНДИВІДУАЛЬНИХ АПТЕЧОК ТА ЇХ ПРИЗНАЧЕННЯ. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЕРЕВ'ЯЗОЧНИЙ ПАКЕТ. ІНДИВІДУАЛЬНІ ПРОТИХІМІЧНІ ПАКЕТИ.

Аптечка індивідуальна АИ-1 призначена для профілактики шоку при пораненнях, важких травмах і першої допомоги при радіаційному, хімічному і бактеріальному ураженні, а також при їх поєднанні з травмами. Прийнята на озброєння у 1978 році.

Відповідає вимогам стандарту ГОСТ 23267-78.

Комплектація аптечки індивідуальної АИ-1.

1. Засіб при отруєнні фосфорорганічними бойовими отруйними речовинами – два шприц тюбики з червоними ковпачками (афін 1,0 або будаксим 2,0).

2. Протибольовий засіб – шприц-тюбик з білим ковпачком (1 мл 2 % розчину промедолу або омнопон) [в аптечку не вкладається, видається за спеціальним дозволом].

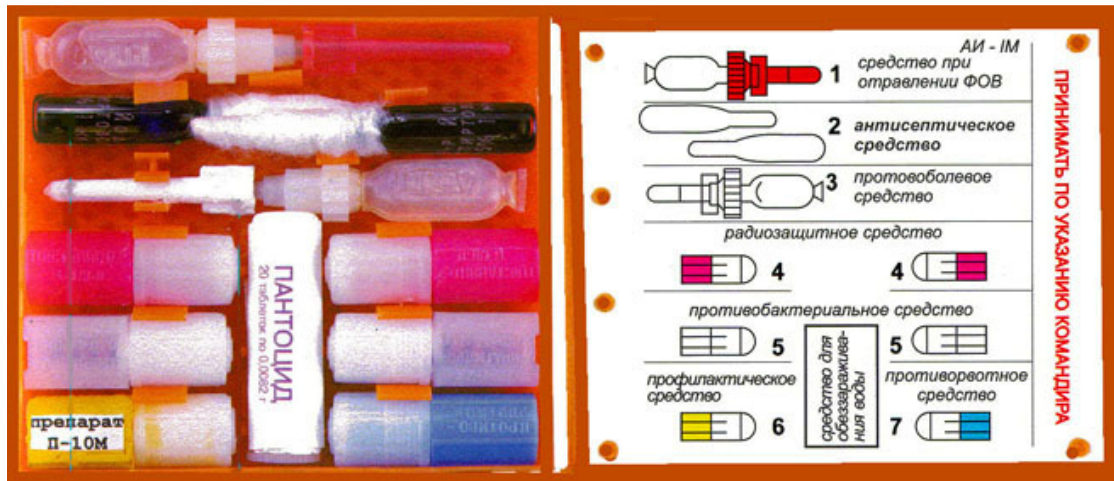
3. Радіозахисний засіб №1 (цистамін 0,2 г.) 2 пенали малинового кольору по 6 таблеток.

4. Протибактеріальний засіб №1 (тетрацикліну гідрохлорид 0,006 г або віброміцин) 2 пенали без кольору с квадратними корпусами по 5 таблеток.

5. Вкладається, залежно від умов профілактичний антидот від фосфорорганічних речовин П-6 (тарен) 1 пенал червоного кольору з 6 таблетками [знято з виробництва у зв'язку з вираженим галюциногенним і наркотичним ефектом] або радіозахисний засіб №2 (калію йодид 0,125 г) 1 пенал білого кольору з 10 таблетками.

6. Протиблювотний засіб (етаперазин 0,006 г або димерткарб) 1 пенал блакитного кольору з 6 таблетками

Аптечка індивідуальна АІ-ІМ призначена для профілактики шоку при пораненнях, важких травмах і першої допомоги при радіаційному, хімічному і бактеріальному ураженні, а також при їх поєднанні з травмами. Принята на озброєння у 1995 році.

Комплектація аптечки індивідуальної АІ-ІМ.

1. Засіб при отруєнні фосфорорганічними бойовими отруйними речовинами – один шприц-тюбик з червоним ковпачком (афін 1,0 або будаксим 2,0).

2. Антисептичний засіб – дві ампули (розчин йоду 5%).

3. Протибольовий засіб – шприц-тюбик з білим ковпачком (1 мл 2 % розчину промедолу або омнопон) [в аптечку не вкладається, видається за спеціальним дозволом].

4. Радіозахисний засіб №1 (цистамін 0,2 г.) 2 пенали малинового кольору по 6 таблеток.

5. Протибактеріальний засіб №1 (тетрацикліну гідрохлорид 0,006 г або віброміцин) 2 пенали без кольору з квадратними корпусами по 5 таблеток.

6. Профілактичний засіб – препарат П-10М для профілактики отруєнь фосфорорганічними бойовими отруйними речовинами 1 пенал жовтого кольору.

7. Протиблювотний засіб (етаперазин 0,006 г.) 1 пенал блакитного кольору з 6 таблетками.

8. Засіб для знезараження води – пантоцид 20 таблеток (0,0082 г).

Аптечка індивідуальна АИ-2 - варіант індивідуальної аптечки для цивільного населення. Міститься у пластиковій коробці жовтогарячого кольору розміром 9х10х2 см, з написом «Аптечка індивідуальна», хрестом у крузі і виступами для утримання. Всередині декілька комірок для лікарств, пенали з лікарствами та інструкція.

Комплектація аптечки індивідуальної АИ-2

1. Протибольовий засіб – шприц-тюбик (промедол) [в аптечку не вкладається, видається за спеціальним дозволом].
2. Засіб при отруєнні фосфорорганічними бойовими отруйними речовинами – профілактичний антидот П-6 (тарен) 1 пенал червоного кольору з 6 таблетками [знято з виробництва у зв'язку з вираженим галюциногенним і наркотичним ефектом].
3. Протибактеріальний засіб №2 (сульфадиметоксин 0,2 г.) 1 видовжений пенал без кольору з 15 таблетками.
4. Радіозахисний засіб №2 (калію йодид 0,125 г.) 1 пенал білого кольору з 10 таблетками.
5. Протибактеріальний засіб №1 (тетрацикліну гідрохлорид 0,006 г.) 2 пенали без кольору с квадратними корпусами по 5 таблеток.
6. Радіозахисний засіб №1 (цистамін 0,2 г.) 2 пенали малинового кольору по 6 таблеток.
7. Протиблювотний засіб (етаперазин 0,006 г.) 1 пенал блакитного кольору з 6 таблетками.

Аптечка індивідуальна медичного захисту (АІМЗ) призначена для надання першої медичної допомоги. Нею оснащуються формування цивільного захисту, формування інших органів виконавчої влади, які залучаються до участі у ліквідації надзвичайних ситуацій, а також населення, що може підпасти під вплив негативних чинників НС.

Найбільш ефективне використання АІМЗ - для надання першої медичної допомоги при гострих отруєннях, для попередження ураження радіоактивним речовинами, прискорення виводу радіонуклідів з організму та обробки невеликих ран.

Вага АІМЗ-100 г.

СКЛАДОВІ АІМЗ

ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОФІЛАКТИКИ ДІЇ НА ОРГАНІЗМ РР.

1. Калію йодид – 10 табл. з вміщенням 0,5г калій йодид. *Показання:* для профілактики ураження радіонуклідами йоду ($J-131$) щитовидної залози при випаданні радіоактивних опадів чи вживанні свіжого молока із забрудненої зони. Приймати по 1 табл. протягом 10 днів (*прийом через годину після попадання в організм радіоактивного йоду зменшує дозу опромінення щитовидної залози на 90%, через 2год. – на 85%, через 3 год. – на 60%, через 6 год. – на 50%, запивати молоком. Дітям до 3-х років – 1/4 табл., від 3-х до 14 років – 1/2 табл.*). Термін зберігання – 4 роки.

2. Біо-стар – 20 табл. (1табл. вміщує 14 мікроелементів та біологічно активних речовин). *Показання:* при перебуванні в зоні радіоактивного забруднення або передбаченого радіаційного впливу для виведення з організму радіонуклідів. Приймати під час вживання або після вживання їжі. З профілактичною метою 1-2 табл., з лікувальною - 3-4 табл. на добу протягом перебування в зоні РЗ. Термін зберігання – 2 роки.

ЗНЕБОЛЮЮЧИЙ ЗАСІБ.

3. Буторфанолу тартрат (0,2%, 1,0) або трамадол 2,0 – шприц-тюбик для ін'єкцій. Швидко всмоктується, тривалість дії до 4-х годин.

Показання: при травматичних ушкодженнях та проведення протишокової терапії. Термін зберігання – 2 роки.

ПРОТИБАКТЕРІАЛЬНІ ЗАСОБИ.

4. Доксицикліну гідрохлорид – 8 капс. по 0,1г, антибіотик широкого спектру дії. Діє на рикетсії, мікоплазми найпростіших. Швидко всмоктується

і повільно виводиться з організму (у крові зберігається 2-4 год). Показання: при інфекційних захворюваннях (висипний тиф, чума, холера, бруцельоз, дизентерія, сибірка, туляремія і ін.). Приймається: перший день 2 капсули; в подальші дні по 1 капсулі на добу після їжі. Термін зберігання – 2 роки.

5. Пластир бактерицидний – антисептичний засіб при невеликих ранах. Термін зберігання – 2 роки.

6. Вугілля активоване – 20 табл. по 0,5г. Для зв'язування і виведення з організму багатьох токсинів (отрут). Приймається у вигляді водних суспензій. Вживається у дозі - 2 табл. (1г) на 10 кг ваги тіла.

Термін зберігання – 2 роки.

СЕДАТИВНИЙ ЗАСІБ.

7. Валідол – 6 табл. (0,06г ментолу), має седативну і судинорозширюючу дію. Показання: при нервових збудженнях, істерії, неврозах, стенокардії, болі у серці. Приймається: 1табл. кладеться під язик до повного розчинення. Протягом доби приймати до 6 таблеток. Термін зберігання – 2 роки.

ЗНЕЗАРАЖУЮЧІ ЗАСОБИ.

8. Акватабс – 3 табл. по 3,5 мг. Для знезараження 1 л питної води розчинити 1 табл. Вживати через 30 хв. Термін зберігання – 5 років.

9. Бинт стерильний – для перев'язок (довжина 5 м., ширина 10 см.).

Індивідуальний перев'язочний пакет.

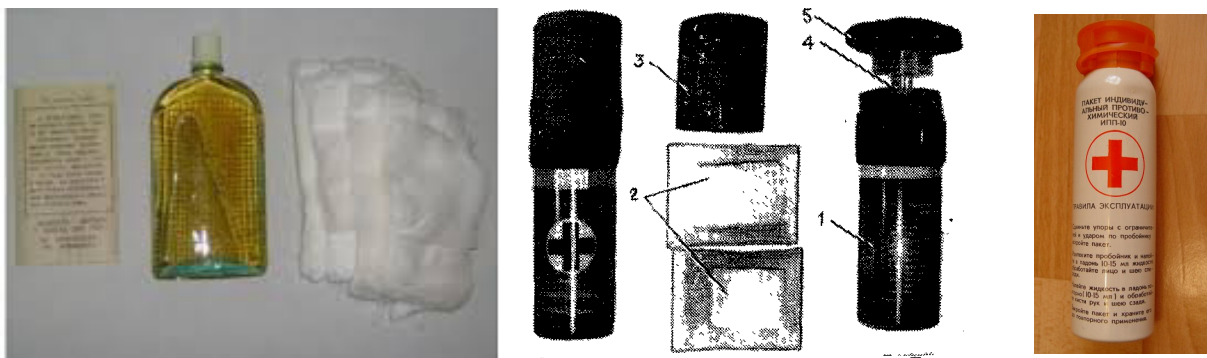
Індивідуальний перев'язувальний пакет:

а-розкриття зовнішньої оболонки пакету; б-перев'язувальний пакет у розгорнутому вигляді: 1-нерухома марлева подушечка, 2-рухома подушечка,

3-бинт, 4кольорові нитки (пунктиром показана лінія відриву краю прогумованої оболонки пакету).

Індивідуальні протихімічні пакети.

Індивідуальні протихімічні пакети (ИПП-8, ИПП-9, ИПП-10, ИПП-11) призначені для дегазації відкритих ділянок шкіряних покривів людини (обличчя, шиї, рук), ділянок обмундирування, які прилягають до них та лицьових частин протигазів. Пакет знаходиться в особового складу (працівників) та зберігається в сумках для протигазів.

Індивідуальні протихімічні пакети ИПП-8, ИПП-9, ИПП-10 відповідно

Індивідуальний протихімічний пакет (ИПП-8А). Комплектація: скляний флакон ємністю 125-135 мл з полідегазуючою алкоголятною рецептурою: гідроксид натрію, етилцеллозольв, диметилформаїд. 4 ватно-марлевих тампона, пам'ятка про правила використання пакета, упаковка (поліетиленова оболонка). Кількість дегазатора у флаконі (125-135 мл) забезпечує обробку 1500-2000 см² поверхні. Маса упаковки ИПП з вмістом - 250г. Час приведення пакету в дію - 25-35 с. Тривалість обробки - 1,5-2 хв.

Пакет ИПП-9 представляє собою металевий балон з кришкою. Під кришкою знаходяться ватно-марлеві тампони та пробійник з губчатим тампоном (грибком).

Пакет ИПП-10 представляє собою металевий балон з кришкою-пробійником.

Характеристика індивідуальних протихімічних пакетів

Параметри	ИПП-8	ИПП-9	ИПП-10
Час приведення пакетів в дію, с	25 – 35	5 – 10	5 – 10
Тривалість обробки, хв.	1,5 – 2	1,5 – 2	1,5 – 2
Маса пакету, г	320	230	240
Об'єм дегазуючої рецептури, мл	135	135	160

При відсутності індивідуального протихімічного пакета для часткової обробки можна застосувати воду з фляги та мило. Можна також заздалегідь приготувати розчин 30 г їдкового натру або 150 г силікатного клею в 1 л 3 % розчину перекису водню.

Порядок дій та можливий об'єм часткової спеціальної обробки при різноманітному ступеню захищеності

Ступінь захищеності людей	ОР	РР
На відкритій місцевості (в окопах, траншеях) без засобів індивідуального захисту.	<p>За сигналом «Хімічна тривога»:</p> <ul style="list-style-type: none"> –одягнути протигаз, захисний плащ, у вигляді накидки або укритися в техніці (споруді); –негайно обробити відкриті ділянки шкіри ИПП. <p>Для зняття захисного плаща необхідно:</p> <ul style="list-style-type: none"> –продегазувати стрілецьку зброю; –продегазувати ділянки озброєння та військової техніки; –зняти захисний плащ. 	<p>За сигналом «Радіаційна небезпека»:</p> <ul style="list-style-type: none"> –одягти протигаз (респіратор), захисний плащ у вигляді накидки або укритися в техніці (споруді); –обмити (протерти) відкриті ділянки шкіри.
Завчасно одягнуті засоби індивідуального захисту	<p>При виході з зараженої ділянки:</p> <ul style="list-style-type: none"> –продегазувати 	<p>При виході з зараженої ділянки:</p> <ul style="list-style-type: none"> –протерти дрантям,

захисту.	стрілецьку зброю; –продегазувати ділянки озброєння та військової техніки; –зняти засоби індивідуального захисту шкіри ізолюючого типу (продегазувати).	змоченим дезактивуєчим розчином або обмести підручними засобами стрілецьку зброю; –обробити водою, дезактивуєчими розчинами або обмести за допомогою підручних засобів захисний плащ та зняти його; –обтрясти обмундирування; –замінити протигаз респіратором.
Укриті в герметичній техніці (спорудах) на зараженій місцевості.	Перед виходом з техніки: –одягнути протигаз; –продегазувати ділянки техніки для забезпечення виходу. При поверненні обробити обмундируванням пакетом ДПП (ДПС-1).	Перед виходом з техніки одягнути респіратор.

Часткова санітарна обробка при забрудненні радіоактивними речовинами

Часткова санітарна обробка при забрудненні отруйними речовинами із використанням протихімічних пакетів ИПП-8, ИПП-9, ИПП-10 відповідно

6. ЕВАКУАЦІЯ, ПОРЯДОК ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ, ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ТА ОBOB'ЯЗКИ ЕВАКУЙОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ.

Евакуація – організоване вивезення (виведення) населення із зон можливого впливу наслідків надзвичайної ситуації або надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру і розміщення його поза зонами дії вражаючих факторів джерел надзвичайної ситуації у разі виникнення безпосередньої загрози життю та заподіяння шкоди здоров'ю населення, а також заходів з евакуації матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.

Залежно від обстановки, що склалася під час надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру, проводиться загальна або часткова евакуація населення тимчасового або безповоротного характеру.

Обов'язковій евакуації підлягає населення у разі виникнення загрози аварії з викидом радіоактивних і небезпечних хімічних речовин, катастрофічного затоплення місцевості та землетрусів, масових лісових і торф'яних пожеж, зсувів, інших геологічних та гідрогеологічних явищ і процесів, збройних конфліктів.

Загальна евакуація населення проводиться із зон радіоактивного та хімічного забруднення, катастрофічного затоплення населених пунктів у разі руйнування гідротехнічних (гідрозахисних) споруд, хвиля прориву яких може досягнути зазначених населених пунктів менше ніж за чотири години.

Часткова евакуація населення проводиться на підставі рішення місцевої держадміністрації або посадової особи, яка має повноваження щодо прийняття такого рішення.

Для проведення загальної евакуації населення залучаються наявні транспортні засоби відповідної адміністративної території, а в разі виникнення безпосередньої загрози життю або здоров'ю населення — додатково транспортні засоби суб'єктів господарювання та громадян.

Часткова евакуація населення проводиться з використанням транспортних засобів, що експлуатуються згідно з графіком роботи.

Залучення додаткових транспортних засобів під час проведення часткової евакуації населення здійснюється за рішенням місцевої держадміністрації або посадової особи, яка має повноваження щодо прийняття такого рішення.

Суб'єктові господарювання або громадянину, транспортні засоби яких залучалися для здійснення заходів з евакуації населення, компенсується вартість наданих послуг і розмір фактичних (понесених) витрат за рахунок коштів, що виділяються з відповідного бюджету на ліквідацію загрози виникнення надзвичайної ситуації або наслідків надзвичайної ситуації у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Працівник суб'єкта господарювання, власник, користувач, водій транспортного засобу, які відмовилися від надання послуг з перевезення населення, яке підлягає евакуації, несуть відповідальність відповідно до закону.

Евакуація матеріальних і культурних цінностей проводиться у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій, які можуть заподіяти їм шкоду, за наявності часу на її проведення, що визначається на підставі інформації суб'єктів моніторингу, спостереження, лабораторного контролю та прогнозування надзвичайних ситуацій.

Перелік, обсяги та черговість проведення евакуації матеріальних і культурних цінностей визначаються органами державної влади, суб'єктами господарювання, громадськими об'єднаннями та/або громадянами, у віданні або власності яких перебувають зазначені цінності, та враховується під час планування заходів з евакуації.

Приймання, перевезення, розміщення, облік та зберігання евакуйованих матеріальних і культурних цінностей здійснюється органом, відповідальним за організацію проведення евакуації, у визначеному законодавством порядку.

Організація проведення евакуації та підготовка районів для розміщення евакуйованого населення і його життєзабезпечення, а також зберігання матеріальних і культурних цінностей покладаються на місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування та керівників суб'єктів господарювання.

Рішення про проведення евакуації приймають на:

державному рівні — Кабінет Міністрів України;

регіональному рівні — Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації;

місцевому рівні — районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, відповідні органи місцевого самоврядування;

рівні конкретного суб'єкта господарювання — його керівник.

У разі виникнення загрози життю або здоров'ю громадянам України на території іноземних держав їх евакуація проводиться за рішенням МЗС.

Рішення про проведення евакуації населення із зони радіоактивного забруднення приймається Радою міністрів Автономної Республіки Крим та місцевими держадміністраціями на підставі висновку санітарно-епідеміологічної служби відповідно до прогнозованого дозового навантаження на населення або інформації суб'єктів господарювання, які експлуатують ядерні установки, про випадки порушень у їх роботі.

У невідкладних випадках, зокрема у разі безпосередньої загрози життю та здоров'ю населення, рішення про проведення екстреної евакуації

населення приймає керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, а за його відсутності — керівник аварійно-рятувальної служби, який першим прибув у зону надзвичайної ситуації та має повноваження для прийняття таких рішень.

У разі виникнення надзвичайної ситуації на транспорті під час перевезення пасажирів відповідальність за їх евакуацію покладається на підприємства, установи, організації, що здійснюють транспортні перевезення, та сили цивільного захисту.

Проведення евакуації забезпечується шляхом:

- створення на регіональному та місцевому рівні органів з евакуації, а також органів з евакуації на об'єктах господарювання;
- розроблення плану евакуації населення;
- визначення безпечних районів, придатних для розміщення евакуйованого населення та матеріальних і культурних цінностей;
- організації оповіщення керівників суб'єктів господарювання і населення про початок евакуації;
- організації управління евакуацією;
- життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях його безпечного розміщення;
- участі у командно-штабних навчаннях та об'єктових тренуваннях;
- навчання населення діям під час проведення евакуації.

Для планування, підготовки та проведення евакуації у центральних органах виконавчої влади, місцевих держадміністраціях, органах місцевого самоврядування та на об'єктах господарювання утворюються тимчасові органи з евакуації.

До тимчасових органів з евакуації належать комісії з питань евакуації, збірні пункти евакуації, проміжні пункти евакуації, приймальні пункти евакуації.

Комісії з питань евакуації відповідають за планування евакуації на відповідному рівні, підготовку населення до здійснення заходів з евакуації, підготовку органів з евакуації до виконання завдань, здійснення контролю за підготовкою проведення евакуації, приймання і розміщення евакуйованого населення, матеріальних і культурних цінностей.

На об'єктах господарювання, що потрапляють у зони можливих надзвичайних ситуацій, з чисельністю працюючого персоналу менш як 50 осіб комісії з питань евакуації не утворюються, а призначається особа, що виконує функції зазначеної комісії.

Керівник комісії з питань евакуації та її персональний склад призначаються органом, за рішенням якого утворені органи з евакуації.

У невідкладних випадках у складі таких комісій утворюються оперативні групи, що розпочинають роботу з моменту прийняття рішення про проведення евакуації населення.

Збірні пункти евакуації призначені для збору і реєстрації евакуйованого населення та організації його вивезення (виведення) у безпечні райони і розміщуються поблизу залізничних станцій, морських і річкових портів, пристаней, маршрутів евакуації, а також на наявних міських площах, у відкритих безпечних місцях або безпечних приміщеннях.

У невідкладних випадках функції збірних пунктів евакуації за рішенням керівника комісії з питань евакуації покладаються на оперативні групи.

Проміжні пункти евакуації розміщуються на зовнішньому кордоні зони надзвичайної ситуації, пов'язаної з радіоактивним забрудненням (хімічним зараженням), для пересадки населення з транспорту, що працював у зоні надзвичайної ситуації, на дезактивовані транспортні засоби, які здійснюють перевезення на незабруднені (незаражені) території.

Кількість, нумерація, місця розташування та перелік районів, на території яких розміщуються проміжні пункти евакуації, визначаються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими держадміністраціями та органами місцевого самоврядування.

Приймальні пункти евакуації розгортаються для приймання, ведення обліку евакуйованого населення, матеріальних і культурних цінностей та відправлення їх до місць постійного (тимчасового) розміщення (збереження) у безпечних районах.

Збірні пункти евакуації, проміжні пункти евакуації та приймальні пункти евакуації забезпечуються зв'язком з районними, міськими, районними у містах, селищними, сільськими комісіями з питань евакуації, комісіями з питань евакуації, утвореними на об'єктах господарювання, пунктами посадки на транспортні засоби, вихідними пунктами руху пішки, медичними і транспортними службами.

Час на розгортання і підготовку до роботи тимчасових органів з евакуації усіх рівнів **не повинен перевищувати чотирьох годин** з моменту отримання рішення про проведення евакуації.

Контроль за роботою органів з евакуації здійснюється органом, який приймає рішення про проведення евакуації.

Органи з евакуації інформують місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування та керівників суб'єктів господарювання про стан планування евакуації, власної підготовки до виконання покладених на них завдань, навчання населення діям під час проведення евакуації, обладнання станцій, портів, пунктів посадки на транспортні засоби, підготовку маршрутів до місць посадки на транспортні засоби, здійснення контролю за

підготовкою транспортних засобів до евакуації, організацію ведення обліку евакуйованого населення, оповіщення відповідних органів управління та населення про початок евакуації, медичне забезпечення населення під час евакуації у місті (районі), підготовку до розміщення пунктів санітарної обробки населення, спеціальної обробки одягу, майна і транспорту, здійснення дозиметричного контролю у складі приймальних пунктів евакуації.

На центральні органи виконавчої влади, місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання, що проводять евакуацію населення, покладається:

- розроблення і виконання плану евакуації населення;
- визначення і підготовка безпечного району для евакуйованого населення і його життєзабезпечення;
- здійснення контролю за плануванням, підготовкою і проведенням заходів з евакуації підпорядкованими їм органами з евакуації.

Місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування забезпечують оповіщення, інформування населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, у тому числі у формі, доступній для осіб з вадами зору та слуху.

Місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання, що приймають евакуйоване населення, визначають склад відповідних органів з евакуації, забезпечують розроблення плану приймання та розміщення евакуйованого населення, яке прибуває з небезпечних районів, підготовку приймальних пунктів з евакуації, обладнання станцій, портів, пунктів висадки населення, сховищ для захисту евакуйованого населення, здійснення контролю за підготовкою житла, медичних закладів, інших об'єктів для розміщення і життєзабезпечення евакуйованого населення, організацію ведення його обліку, забезпечення радіаційної і хімічної розвідок на маршрутах евакуації і в районах розміщення населення, організацію дозиметричного контролю, санітарної обробки населення, спеціальної обробки одягу, майна і транспорту.

Координація дій місцевих держадміністрацій, органів місцевого самоврядування під час проведення евакуації здійснюється центральними органами виконавчої влади через відповідні територіальні органи у межах їх повноважень.

Евакуація населення із зон радіоактивного забруднення навколо атомних електростанцій проводиться для АЕС потужністю:

***що не перевищує 4 ГВт, — у радіусі 30 кілометрів;
більш як 4 ГВт — у радіусі 50 кілометрів.***

При цьому територія, з якої проводиться евакуація, повинна бути не менше зони спостереження атомної електростанції, розміри якої визначені згідно із законодавством.

Евакуація населення із зон небезпечного радіоактивного забруднення навколо інших ядерних установок та об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, проводиться із зон спостереження таких установок та об'єктів, визначених згідно із законодавством.

План евакуації населення розробляється комісією з питань евакуації, підписується її головою, затверджується керівником органу, який утворив таку комісію, та погоджується органом, на території якого планується розміщення евакуйованого населення.

Комісія з питань евакуації, утворена місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування, на території якого планується розміщення евакуйованого населення, розробляє план його приймання і розміщення у безпечному районі, який затверджується керівником органу, що утворив відповідну комісію.

Списки громадян, які підлягають евакуації, складаються у трьох примірниках, один з яких залишається в особи, яка здійснює управління об'єктом господарювання, будинком, другий — після уточнення списків надсилається на збірний пункт евакуації (у разі одержання рішення про проведення евакуації), третій — на приймальний пункт евакуації. Такі списки коригуються щороку особами, які здійснюють управління об'єктами господарювання та будинками.

Порядок проведення евакуації

Оповіщення органів з евакуації про початок евакуації населення здійснюється за рішенням органу, що їх утворив.

Порядок здійснення запланованих заходів з евакуації населення з урахуванням обстановки, що склалася, уточнюється органом з евакуації.

Комісії з питань евакуації, утворені в безпечних районах, організовують приймання, розміщення і життєзабезпечення евакуйованого населення.

Комісія з питань евакуації, утворена на об'єкті господарювання:

- організовує оповіщення та ведення обліку працівників, уточнює дані про транспортні засоби, строк їх подання, маршрути і порядок руху;
- подає необхідну інформацію комісії з питань евакуації, утвореній місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування, на території якого планується розмістити евакуйованих працівників;
- забезпечує зустріч та розміщення евакуйованих працівників у безпечному районі та організовує їх інформаційне забезпечення.

Комісія з питань евакуації, утворена місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування, організує оповіщення, евакуацію та прибуття на збірні пункти евакуації непрацюючого населення, зокрема інвалідів з ураженням органів зору, слуху, опорно-рухового апарату, розумовою відсталістю, психічними розладами за місцем проживання.

Збірні пункти евакуації уточнюють чисельність евакуйованого населення, порядок його відправлення, організують їх збір та ведення обліку, здійснюють посадку населення на транспортні засоби, формують піші і транспортні колони, інформують комісії з питань евакуації про відправлення населення, організують надання медичної допомоги евакуйованому населенню та охорону громадського порядку.

Піші колони формуються за об'єктами господарювання, чисельність колони не перевищує 1000 осіб. Швидкість руху колони планується 2-3 км/год., дистанція між колонами до 500 метрів. Величина добового переходу може складати 20-30 км, тривалість привалів складає:

Малі привали призначаються кожні 1 – 1,5 години руху, великий – на початок другої половини добового переходу, як правило, за межами зон (районів) можливих негативних факторів надзвичайної ситуації.

У разі виникнення аварії на хімічно- або радіаційно- небезпечному об'єкті, все фізично здорове населення, у тому числі робочі зміни об'єктів виводяться пішим порядком по незабруднених маршрутах, які не піддалися радіоактивному (хімічному) забрудненню або вивозиться транспортом.

Евакуація особового складу збірних пунктів евакуації організується після завершення евакуації населення на підставі рішення органу, що утворив такі органи.

Приймальні пункти евакуації організують у безпечному районі підготовку пунктів висадки, уточнюють кількість населення, що прибуло, і порядок подачі транспортних засобів для його вивезення із зазначених та проміжних пунктів евакуації до пунктів розміщення, організують надання медичної допомоги евакуйованому населенню та охорону громадського порядку.

У разі виникнення аварії на хімічно або радіаційно небезпечному об'єкті евакуація населення проводиться у два етапи:

перший — від місця знаходження населення до межі зони забруднення;

другий — від межі зони забруднення до пункту розміщення евакуйованого населення в безпечних районах.

На межі зони забруднення у проміжному пункті евакуації здійснюється пересадка евакуйованого населення з транспортного засобу, що рухався забрудненою місцевістю, на незабруднений транспортний засіб.

Під час пересадки населення за необхідності здійснюється його санітарна обробка та спеціальна обробка одягу, майна і транспорту.

Після проведення спеціальної обробки транспортний засіб використовується для перевезення населення забрудненою місцевістю.

Евакуація населення із зон можливого катастрофічного затоплення проводиться насамперед із населених пунктів, що розміщуються поблизу гребель, хвиля прориву яких може досягнути зазначених населених пунктів менше ніж за чотири години, а з інших населених пунктів — за наявності безпосередньої загрози їх затоплення.

Для інформаційного забезпечення евакуйованого населення про порядок дій у різних ситуаціях та оперативну обстановку місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування використовуються системи оповіщення, засоби радіомовлення і телебачення.

Розміщення евакуйованого населення

Евакуація населення проводиться у безпечні райони, визначені органом, який приймає рішення про проведення евакуації.

У разі коли евакуйоване населення неможливо розмістити у безпечному районі, його частина може розміщуватися на території регіону, суміжного з небезпечним районом, за погодженням з місцевими держадміністраціями такого регіону.

Порядок розміщення евакуйованого населення визначається місцевою держадміністрацією, на території якої планується розміщувати евакуйоване населення, за заявкою органу, що приймає рішення про проведення евакуації.

Евакуйоване населення розміщується у готелях, санаторіях, пансіонатах, будинках відпочинку, дитячих оздоровчих таборах та у придатних для проживання будівлях підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності.

Розміщення евакуйованого населення здійснюється за встановленими видами та обсягами послуг з його життєзабезпечення.

Фінансування заходів з евакуації здійснюється за рахунок коштів, передбачених відповідно до вимог законодавства для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

Отримавши повідомлення про проведення евакуаційних заходів, кожна людина повинна підготувати себе та житло до евакуації.

Підготувати житло - це означає - відключити електричний струм, перекрити газ, воду, закрити квартирки, вікна і вхідні двері.

1) Копії важливих документів у водонепроникній упаковці. Заздалегідь зробіть копії паспортів, автомобільних прав, документів, що доводять ваші права на нерухомість, автомобіль і т.д. Документи укласти потрібно так, щоб їх легко можна було дістати. Бажано покласти з документами фотографії рідних і близьких.

2) Кредитні карти і готівку. У вас завжди (в будь-який час) повинен бути запас грошей.

3) Дублікати ключів від будинку та авто.

4) Карта місцевості і доведений до відома всіх членів сім'ї спосіб екстреного зв'язку і місце зустрічі.

5) Пристрої зв'язку і доступу до інформації. Невеликий радіоприймач з можливістю прийому УКВ / FM діапазону. У продажі є недорогі приймачі з динамо-машинкою для живлення. Приймач дозволить бути в курсі, що відбувається. Запасні батарейки для приймача. Можна взяти недорогий мобільний телефон із зарядним пристроєм.

6) Ліхтарик, а краще декілька, із запасними батарейками і лампочками для нього.

7) Компас і годинник. Купуйте водонепроникні.

8) Мультишути - багатофункціональний інструмент. Зазвичай він виглядає як складні пасатижі, в ручках якого заховані додаткові інструменти (ніж, шило, пила, викрутка, ножиці і багато іншого).

9) Ніж і топірець.

10) Сигнальні засоби (свисток, фальшфейер).

11) Пакети для сміття ємністю 120 л. Штук п'ять. Може замінити тент, якщо розрізати.

12) Рулон широкого скотчу.

13) Упаковка презервативів (12 штук без коробки, без мастила і ароматизаторів). Придатися може в багатьох ситуаціях.

14) Шнур синтетичний, діаметр 4-5 мм, довжина - 20 м.

15) Блокнот і олівець.

16) Нитки та голки.

17) Аптечка першої необхідності. Кількість ліків розрахована на надання допомоги не тільки собі, а й оточуючим:

- бинти, лейкопластир, йод, вата;
- активоване вугілля (інтоксикація);
- «Парацетамол» (жарознижувальний);
- «Супрастин» (алергія);
- «Імодіум» (діарея);
- «Фталазол» (кишкова інфекція);
- «Альбуцид» (очні краплі);
- антибіотики в порошках.

18) Постійні ліки, які приймаються вами на постійній основі, готуються на тиждень із зазначенням дозування та способу застосування. Імена та телефони ваших лікарів. Слідкуйте за терміном придатності ліків (при упаковці забийте в календар дату ревізії препаратів).

19) Одяг. Нижня білизна (2 комплекти). Шкарпетки бавовняні (2 пари). Запасні штани, сорочка або кофта, плащ-дощовик, в'язана шапочка, рукавиці, шарф. Надійне і зручне взуття.

20) Міні-палатка, килимок-пінка, спальник.

21) Гігієнічні засоби: зубна щітка і паста, невеликий шматок мила, рушник (продаються спресовані в супермаркетах), туалетний папір, кілька упаковок сухих хусток, кілька носових хусток, вологі серветки. Жінкам - засоби особистої гігієни. Можна взяти бритву і манікюрний набір.

22) Товари для дітей.

23) Посуд: казанок, фляга, ложка, кружка (краще металева 0,5 л), розкладний стаканчик.

24) Сірники (краще туристичні). Запальничка.

25) Запас їжі на декілька днів. Все, що можна їсти без приготування і що займає мало місця, довго зберігається. Питна вода на 1-2 дні, яку потрібно періодично оновлювати. Висококалорійні солодоці (дуже хороший для цього «Снікерс», який досі використовується тактичними військовими групами).

Пригорща льодяників.

26) Продукти:

- 2 банки з гарною тушонкою;
- галети;
- супові пакети;
- м'ясні чи рибні консерви.
- якщо є місце: будь-яка крупа, макарони, сухі овочеві напівфабрикати.

27) Горілка або медичний спирт.

28) Сімейні цінності, реліквії, але тільки після упаковки найнеобхіднішого.

Намет, карімат, спальник - не обов'язкові, але бажані. Без них об'єм рюкзака складе не більше 30 літрів.

Нормативи із відпрацювання спеціальних вправ наведені у Додатку А

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс Цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2002р. №1200 «Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю».
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004 № 368 «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями».
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.1999 № 192 «Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях».
5. Стандарт МНС України СОУ 75.2-00013528-006:2011 «Безпека у надзвичайних ситуаціях режими діяльності рятувальників, що використовують засоби індивідуального захисту під час ліквідування наслідків аварій на хімічно та радіаційно небезпечних об'єктах».
6. Стандарт МНС України СОУ МНС 75.2-00013528-002:2010 «Фільтрувальні засоби індивідуального захисту органів дихання населення у надзвичайних ситуаціях».
7. Наказ МНС України від 15.08.2007р. № 557 «Правила техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, в організаціях, установах та на небезпечних територіях».
8. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 09.10.2006р. № 653 «Про затвердження інструкції щодо утримання захисних споруд цивільної оборони у мирний час» зареєстрований в Міністерстві юстиції України 2 листопада 2006р. за № 1180/13054.
9. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.5. Небезпечні хімічні речовини та заходи захисту від них. / за загальною редакцією В.В. Могильниченка. – К.: КІМ, 2010. – 472 с.
10. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2007. – 487 с.
11. Посібник сержанта військ радіаційного, хімічного та біологічного захисту. (Навчальний посібник) – Харків: ХІТВ, 2004. – 305 с.
12. Защитные сооружения гражданской обороны: Устройство и эксплуатация: Учеб. Пособие, Ю.Ю.Камерер, А.К.Кутырев, А.Е.Харкевич. – М.: Энергоатомиздат, 1986. 248 с.: ил.

Додаток А

Нормативи виконання спеціальних вправ.

Умови виконання нормативів	Оцінка			Помилки, які виставляється оцінка «незадовільно»	
	Відмінно	Добре	Задовільно		
<p>Норматив № 1. Збір працівників за сигналом «Оголошено збір!».</p> <p>Транспорт і табельне майно знаходяться у місцях постійного зберігання. Час на збори: А) в робочий час Б) в неробочий час</p>	Раніше планового часу на 10%	Час плановий	Пізніше планового часу не більше ніж на 10%	Відсутні більше 10% працівників	1. Відсутні більше 30 % працівників. 2. Збір працівників перевищив планові показники більше ніж на 10 %.
<p>Норматив № 2. Визначення розміру лицьової частини протигазу. Визначення росту шолом-маски і підготовка протигазу до роботи.</p> <p>Працівник стоїть перед столом, на якому розкладені шолом-маска ГП-5 (або ГП-7), фільтропоглинаючі коробки, сантиметрова стрічка (кравецький метр), таблиця визначення росту шолом-маски.</p>	1 хв	1 хв 30 с	2 хв	Порушено послідовність операцій	1. Неправильно підібраний ріст шолом-маски. 2. Після складання

<p>За командою керівника працівник відпрацьовує норматив в наступній послідовності:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вимірює свою голову, визначає розмір і вибирає шолом-маску. 2. Після огляду пригвинчує коробку до шолом-маски. 					<p>протигаз не випробуваний на герметичність.</p>
<p>Норматив № 3. Надягання фільтруючого протигазу.</p>					
<p>Працівники знаходяться в навчальному містечку (підготовленому навчальному місці у навчальному класі). Протигази в «похідному положенні». Керівник заняття подає команду «Гази!» Працівники надягають протигази.</p>			<p>10 с 11 с 12 с</p>	<p>1. При надяганні протигаза, якого навчають не закрив очі і не затаїв дихання 2. Після надягання протигаза, працівник не зробив різкий видих. 3. Шолом-маска надіта так, що окуляри не доводяться проти очей.</p>	<p>1. Шолом-маска надіта з перекосом, при якому зовнішнє повітря може проникнути під шолом-маску. 2. При надяганні порвана шолом-маска.</p>
<p>Норматив № 4. Надягання респіратор</p>					
<p>Працівники знаходяться в навчальному містечку (Підготовленому навчальному місці у навчальному класі). Респіратори в сумках. Керівник заняття подає команду «Респіратори надіти!» Працівники надягають протигази.</p>	<p>8 с 9 с 10 с</p>			<p>1. Неправильно підігнаний респіратор. 2. Немає щільності прилягання респіатора до обличчя.</p>	<p>При надяганні респіатора порвана тасьма чи допущені інші пошкодження респіатора, що виключають його використання.</p>

Норматив № 5. Виготовлення і надягання ватно-марлевої пов'язки					
Працівники знаходяться за столами, на яких розкладений матеріал для виготовлення пов'язок. За командою «Ватно-марлеві пов'язки виготовити і надягти!» працівники виготовлюють пов'язки і по мірі готовності надягають їх. Фіксується час кожного учасника.	2 хв	2 хв 30 с	3 хв	Пов'язка слабо закріплена.	1. Неправильно виготовлена пов'язка. 2. Неправильно одягнута пов'язка.
Норматив № 6. Надягання протигазу на дитину.					
Група вишикувана у дві шеренги в потилицю один одному. Для задньої шеренги (дорослих) подається команда «Гази!» , за якою працівники надягають особисті протигазу. За командою «Протигаз на дитину надіти!» працівники надягають протигазу на дітей. Час зараховується від моменту подачі команди «Протигаз на дитину надіти!»	16 с	17 с	18 с	Лицева частина протигазу одягнута так, що окуляри не знаходяться навпроти очей (з перекосом)	1. Лицева частина протигазу одягнута з перекосом, зовнішнє повітря може проникнути під маску. 2. Неправильно підгнана шолом-маска або несправний протигаз (немає клапану видиху). 3. При надяганні лицева частина протигазу була розірвана.
Норматив № 7. Надягання протигазу на ураженого.					
Працівник знаходиться в протигазі та в рукавичках біля ураженого зі сторони голови. Протигаз потерпілого в похідному положенні. За командою «Протигаз на ураженого одягти!» працівник надягає протигаз на ураженого.	16 с	17 с	18 с	Лицева частина протигазу одягнута так, що окуляри не знаходяться навпроти очей (з перекосом)	1. Лицева частина протигазу одягнута з перекосом, зовнішнє повітря може проникнути під маску.

					2. Неправильно підігнана шолом-маска або несправний протигаз (немає клапану видиху). 3. При надяганні лицева частина протигазу була розірвана.
Норматив № 8. На тривалість безперервного перебування в протигазі					
Норматив відпрацьовується на навчаннях або під час спеціальних тренувань. Час зраховується від моменту подачі команди «Гази!» До команди «Протигаз зняти!»	1 година для жінок до 34 років і для чоловіків до 39 років. 30 хв для жінок 30-35 років і для чоловіків 40-60 років. При виконанні нормативів без фізичного навантаження час знаходження в протигазі збільшується в 2 рази.			1. Зняття протигазу до подачі відповідної команди. 2. Неправильно підігнана шолом-маска або несправний протигаз (немає клапану видиху).	
Норматив № 11. Заповнення сховища (укриття).					

лопатами відривають канавки. Довжина щілини 10 м.					
Норматив № 14. Дії за спалахом ядерного вибуху					
За обумовленим сигналом або команді «Спалах справа (зліва, спереду, ззаду): А) Працівники, що знаходяться на території, залягають, а при наявності поблизу (2-3 кроках) природних укриттів використовують їх. Б) При пересуванні на автомобільному транспорті, водій зупиняє транспорт, ставить його на гальмо, вимикає двигун і пригинається нижче вітрового скла, пасажир пригинаються або лягають на підлогу транспортного засобу.	3 с	4 с	5 с	6 с	1. На відкритій місцевості навчасний не ліг головою в бік, протилежний вибуху. 2. навчас мий не заліг на місцевості або не зайняв природне укриття.
Норматив № 15. Дії за сигналом «Радіаційна небезпека»					
Працівники знаходяться на відкритій місцевості або поблизу техніки, інженерних споруд. Засоби захисту при них. Подається сигнал «Радіаційна небезпека». При діях на місцевості, відкритій техніці працівники одягає респіратори, захисний одяг (засоби захисту шкіри), рукавиці. При наявності на віддалі 5 -10 м сховищ або інших укриттів, закритої техніки, працівники надягають респіратори, займає сховище (укриття), починає двері (люки, жалюзі) та вмикає систему колективного захисту. 1. При діях на місцевості, відкритій техніці: покласти інструмент, або притулити до опори; зняти головний убір, або на підборідному ремені відкинути його назад; дістати з протигазової сумки респіратор, надіти на обличчя					1. При наявності поблизу сховищ, техніки, працівники не використовують їх. 2. Не застебнугий клапан на шиї або поверх рукавиць..
					1. Не повністю закриті двері (жалюзі, люки) або бокове скло автомобіля. 2. Не ввімкнено систему колективного захисту та бортовий прилад радіаційної розвідки (у разі їх наявності). 3. Кінці носового стискача респіратора не

<p>так, щоб закрити підборіддя та ніс; одягнути захисний одяг (засоби захисту шкіри); одягнути захисні рукавиці; одягнути петлі рукавів на великі пальці кистей рук; взяти інструмент.</p> <p>2. При наявності на відстані 5-10 м сховищ або закритої техніки: надіти респіратор; зайняти сховище, зачинити двері, люки, жалюзі і увімкнути систему колективного захисту та бортовий прилад радіаційної розвідки (при їх наявності).</p> <p>При діях на місцевості, відкритій техніці <i>індивідуально</i> ланка, пост, відділення загін, команда, група, бригада, пункт</p> <p>При наявності в 5-10 м від розташування сховищ <i>індивідуально</i> ланка, пост, відділення загін, команда, група, бригада, пункт</p>				<p>притиснуті до носа. 4. Не повністю виконані окремі операції при надяганні захисного одягу. 5. Не надягнений імпрегнований підшоломник.</p>
<p>Норматив № 16. Дії за сигналом «Хімічна тривога» Працівники знаходяться на відкритій місцевості, або поблизу техніки, інженерних споруд. Засоби захисту при них. Подається сигнал «Хімічна тривога» При діях на місцевості, відкритій техніці працівники одягають протигази, захисний одяг (засоби захисту шкіри) та ведуть спостереження за місцевістю. При наявності на віддалі 5-10 м сховищ або закритої техніки, особовий склад одягає протигази, займає сховище, зачиняє двері (люки, жалюзі) та вмикає систему</p>			<p>1. Не повністю закриті двері, жалюзі і люки у техніці. 2. Особовий склад не веде спостереження за місцевістю. 3. Допущені</p>	<p>1. Залишилися незахищеними окремі частини тіла, обмундирування або взуття при одяганні плаща у вигляді накидки. 2. Не увімкнено</p>

<p>колективного захисту.</p> <p>При подальших діях в умовах заражених місцевості та повітря подається команда «Захисний одяг одягнути». За цією командою особовий склад, не знімаючи протигаза, одягає захисні панчохи, рукавиці та плащ в рукави.</p> <p>За сигналом «Хімічна тривога»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. При діях на місцевості, відкритій техніці: надіти протигаз; одягнути захисний одяг (засоби захисту шкіри); присісти та продовжити вести спостереження за місцевістю. 2. При наявності на відстані 5-10 м від розташування підрозділу сховищ, або закритої техніки: надіти протигаз; взяти шанцевий інструмент; зайняти сховище, зачинити двері, люки, опустити жалюзі та увімкнути систему колективного захисту. <p><i>При подальших діях на зараженій місцевості виконується норматив «Одягання спеціального захисного одягу та протигазу».</i></p> <p>При діях на місцевості, відкритій техніці <i>індивідуально</i> <i>ланка, пост, відділення</i> <i>загін, команда, група, бригада, пункт</i></p> <p>При наявності в 5-10 м від розташування сховищ <i>індивідуально</i> <i>ланка, пост, відділення</i> <i>загін, команда, група, бригада, пункт</i></p> <p>Для подальших дій в умовах зараженої місцевості і повітря: на відкритій місцевості <i>індивідуально</i></p>			<p>систему колективного захисту (там, де вона є).</p> <p>3. Допущені помилки, які визначають оцінку «незадовільно» при виконанні нормативів з одягання протигазу і захисного одягу.</p>
	<p>35 с 40 с 45 с</p> <p>25 с 21 с 34 с</p> <p>3 хв</p>	<p>40 с 45 с 50 с</p> <p>27 с 24 с 37 с</p> <p>3 хв 20 с</p>	<p>50 с 55 с 1 хв</p> <p>32 с 41 с 44 с</p> <p>4 хв</p>

<p><i>ланка, пост, відділення загін, команда, група, бригада, пункт у сховищах або закритих машинах індивідуально ланка, пост, відділення</i></p>	<p>3 хв 20 с 4 хв. 5 хв 6 хв</p>	<p>3 хв 40 с 4 хв 20 с 5 хв 30 с 6 хв. 30 с</p>	<p>4 хв 30 с 5 хв 10 с 6 хв 30 с 8 хв.</p>	
<p>Норматив № 17. Підготовка до подолання зараженої ділянки місцевості</p> <p>Формування здійснює марш. Засоби захисту знаходяться при працівниках. Визначена заражена ділянка місцевості. Начальник зупиняє формування, шикуює працівників біля машин та ставить завдання на подолання зараженої ділянки. Працівники проводять герметизацію техніки, накривають майно. Після підготовки техніки, викають систему колективного захисту та прилади радіаційної і хімічної розвідки (там де вони встановлені), одягають захисні комплекти в машинах..</p> <p>керівник формування: зупиняє колону, шикуює працівників та ставить завдання на подолання зараженої ділянки місцевості; встановлює порядок використання засобів захисту, швидкість руху, дистанцію між машинами; виконує команду щодо використання індивідуальних засобів захисту, яку він подав своєму формуванню; водій: виконують команду про порядок використання індивідуальних засобів захисту (згідно з умовами та порядком, визначеними при виконанні нормативів з одягання протигазу та захисного одягу); зачиняють двері, вікна кабін, люки та опускають жалюзі техніки та автомобілів; вмикають систему колективного захисту;</p>				<p>1. При постановці завдання не визначено або визначено помилково порядок використання засобів захисту. 2. Не ввімкнено систему колективного захисту та прилади радіаційної і хімічної розвідки (там, де вони встановлені). 3. Дopusщено помилки, які починають оцінку «незадовільно» при виконанні нормативів з одягання протигазу і захисного одягу.</p>

<p>інші працівники: готують прилади радіаційної та хімічної розвідки до роботи (там де вони встановлені); проводять укріптя майна, продовольства та води; виконують команду щодо порядку використання засобів захисту (згідно з умовами та порядком, визначеними при виконанні нормативів з одягання протигазу та захисного одягу); закривають задні клапани тенгів автомобілів (у закритій техніці — включають систему колективного захисту).</p> <p><i>Примітка:</i> 1. <i>Час відраховується від моменту закінчення постановки задачі до доповіді начальника про готовність до подолання зараженої ділянки місцевості.</i> 2. <i>Після виконання нормативу особовий склад вишукується для перевірки правильності виконання нормативу з одягання засобів захисту.</i></p>			
<p>ланка, пост, відділення загін, команда, група, бригада, пункт</p> <p>Норматив № 18. Часткова спеціальна обробка (дезактивація) при зараженні радіоактивними речовинами</p> <p>Працівники у складі ланки в засобах захисту шкіри і протигазах. Засоби санітарної обробки і дезактивації підготовані. За командою «До часткової спеціальної обробки приступити!» працівники протирають оснащення, засоби захисту і взуття ганчір'ям, зволоженим дезактивуючим розчином (водою) чи підручними засобами. Використане ганчір'я збирають у герметичні мішки. Знімають засоби захисту і проводять санітарну обробку: ретельно миють чистою водою руки, обличчя, шию, прополіскують рот, горло. Виконання</p>	<p>7 хв 50 с 9 хв 40 с</p> <p>8 хв 30 с 10хв 30 с</p> <p>10 хв 13 хв 40 с</p>	<p>1. Не витримана встановлена послідовність дій. 2. Після завершення дезактивації не протерті на сухо оброблені засоби. 3. Використане</p>	<p>1. Пошкоджено засоби захисту. 2. Не дотримані вимоги безпеки, внаслідок чого можливе ураження працівника.</p>

<p>нормативу завершується доповіддю командира формування про завершення обробки.</p>				<p>ганчір'я не запаковане у герметичні мішки.</p>	
<p>Норматив № 19. Часткова спеціальна обробка (дегазація і дезінфекція) при зараженні отруйними речовинами чи біологічними засобами</p>					
<p>Працівники у складі ланки в засобах захисту шкіри і протигазах. Засоби санітарної обробки і дегазації (ИПП, ИДП) підготовані. Вид забруднення названий. За командою «До часткової спеціальної обробки приступити!» працівники проводять дегазацію (дезінфекцію) оснащення, обробляють засоби захисту використовуючи ИДП і ганчір'я. Використане ганчір'я збирають у герметичні мішки (спалюють). Знімають заражені засоби захисту шкіри і в протигазах відходять на 10 м в навітряну сторону. За допомогою ИПП обробляють лицеву частину протигазу, шию і кисті рук та знімають протигаз. Виконання нормативу завершується доповіддю командира формування про завершення обробки.</p>	<p>16 хв</p>	<p>17 хв</p>	<p>19 хв</p>	<p>1. Не витримана встановлена послідовність дій. 2. Після завершення дегазації (дезінфекції) не протерті на сухо оброблені засоби. 3. Використане ганчір'я не запаковане у герметичні мішки (не спалене).</p>	<p>1. Пошкоджено засоби захисту. 2. Не дотримані вимоги безпеки, внаслідок чого можливе ураження працівника.</p>